

Biblicum

- tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 4 2002 Årg. 66

INNEHÅLL

Redaktionellt. Alvar Svenson	137
Inledning till Bibeln – del 4. De historiska böckerna. Stefan Hedkvist.....	141
Kristus vår kung. Stefan Sjöqvist	160
När föddes Jesus? Egil Edvardsen.....	171
<i>Litteratur</i> : Luthers Lilla Katekes – med en förklaring för barn och vuxna. AS	177
<i>Utblick över samtiden</i> :	
Jämlika och olika. AS	179
Kyrkan – ett trons folk. AS.....	180
Bibeln – ett problem? AS.....	181
Att tro på Gud. EE.....	182
Världens lägsta besöksfrekvens. EE.....	183
Ny norsk kvinnlig biskop. EE.....	183

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Alvar Svenson.

Redaktionskommitté: Alvar Svenson, Carl Peterson, Stefan Hedkvist
och Egil Edvardsen.

Tidskriften utkommer under 2003 med 4 nummer.

Prenumerationspriset för 2003 är 150 svenska kronor (stud 90 kr).

Norska prenumeranter betalar norska kr 135 (stud 85 n kr).

Finska prenumeranter betalar 17 Euro (stud 12 Euro).

Postgiro Sverige 152335-6

Bankgiro Norge 7877.08.15400

Sampa Bank Finland 800017-70843747

Tidskriftens expedition:

Carl Peterson, N Stationsgatan 29, S-287 72 Traryd.

E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Redaktionens adress:

Alvar Svenson, Klasgatan 10, S-340 14 Lagan.

E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Glöm inte anmäla adressändring.

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

4/2002

Redaktionellt

Kära läsare!

”Tiden går så fort” hör vi ofta. Det finns nog ingen som säger emot, men man kan fråga sig vad man jämför med. Tiden går ju som den ska gå; vi har lärt oss att mäta den i sekunder, minuter och timmar, men det är ju endast ett sätt att registrera förloppet. Också i Bibeln finns det tankar om tidens snabba flykt, då ett helt människoliv betraktas som kortvarigt, t ex i Ps 90 där Mose talar om livet som en flykt. ”Snart är det förbi, vi flyger bort” (Ps 90:10b), säger han, när han tänker tillbaka på sitt eget liv. Han hade verkligen sett massor med människor runt omkring sig, som fullbordat sin ”flykt” genom livet.

Vi, som lever i en tid som är så utpräglad hektisk, kanske märker detta tydligare än tidigare generationer. Troligtvis är det vårt stressade livsmönster som liksom ”påskyndar” förloppet, vi ska hinna så mycket. Människor som inte hinner reflektera så mycket över tidens flykt, annat än i korta sällsynta pauser, märker plötsligt att det har redan gått en månad, ett halvår, ett år. Men för en trons människa är det egentligen ingen överraskning med tidens flykt. Hon vet att varje dag, precis varje dag, är en nådegåva från Gud. Han har inte utlovat någon mer dag, utan kan, när det behagar honom, kalla oss till det möte där ingen tid är mer.

Därför är det viktigt att inte överraskas av tidens flykt utan låta en sund medvetenhet om livets korthet prägla både tro och gärning. Det finns inget annat, som kan utgöra en fast och säker grund för tro och

hopp, än Guds eget ord och försäkran om syndernas förlåtelse. Å andra sidan, där detta står klart för själen, utgör inte tidens flykt ett hot eller ett bekymmer utan precis tvärtom.

Med detta nummer av *Biblicum* avslutas denna årgång som är den sextiosjätte. Avsikten är att också under 2003 komma ut med fyra nummer av tidskriften, med oförändrat prenumerationspris. Styrelsen är överens om vikten av att arbeta för en tydlig linje med huvudvikten på studiet i Bibeln och den bibliska teologin. Det innebär också att debatten måste föras mot all den förvirring som når oss genom den moderna teologin och bibelkritiken.

Förhoppningen är att läsekretsen ska utökas och att nya krafter ska komma fram till förmån för den teologi som *Biblicum* alltid stått för. Vår tid är i synnerligt behov av ett organ som *Biblicum* för att samla de bibel- och bekännelsestroga i våra länder. Det behövs mer krafter och större resurser till bibeltrogen forskning. *Biblicum* är en redan etablerad institution med ett stort bibliotek och kontakter över hela världen. Vi hoppas och vi ber för att fler ska inse värdet av den möjlighet som finns här. När därför modernismen och den bibelkritiska forskningen firar triumfer och har framgångar, har vi att finna oss i jämförelsevis ytterst blygsamma förhållanden. Vår önskan och målsättning bör vara att ha en forskare på heltid. Skulle det vara möjligt? Är det ett rimligt mål?

Vi gläder oss över alla de nya kontakter vi har fått genom internet. De har gjort *Biblicum* mer känt och tillgängligt för en större krets av människor. Det betyder också att vi har fått kontakter med människor som inte i första hand är i behov av "djup teologi" utan grundläggande undervisning i den kristna tron. Därför är det synnerligen värdefullt för oss att kunna presentera en ny Katekes som har utgivits på *Biblicums* förlag. (Se recension på annan plats i detta nr). En bok som betytt så ofattbart mycket för många människor i historien och, som vi tror, fortfarande har en stor uppgift att fylla. Utmärkande för en luthersk katekes är att också frågorna hämtas utifrån Bibeln. Det är alltid frestande att försöka ge svar på frågor som inte är besvarade i Bibeln, men det finns en stor fara i det. Så uppstår lätt meningslösa ordstrider. I nr 2 och 3 av *Biblicum* innevarande år har vi en längre utredning om problemet med ordstrider.

Vi är övertygade om att de motsättningar som finns inom kristenhe-

ten är orsakade av mänsklig svaghet och inte av brister i Guds uppenbarade ord. Därför måste samtalet inledas med att klargöra förutsättningen att Gud har talat i de heliga Skrifterna. Det måste vara vad Gud har sagt som ska avgöra tolkningen. Guds ord ska vara objektet och avgöra uttolkningen. Därför måste varje teolog och forskare underställas Guds ord. Han kan inte komma med på förhand upp gjorda teorier och applicera dem på forskningsobjektet. Därför vänder vi oss emot den historisk-kritiska metodens tillvägagångssätt. Den resulterar bl a i att man vid översättningen av bibeltexten måste "rätta" texten. Texten stämmer inte överens med översättarens uppfattning om vad som är möjligt eller omöjligt. Detta tänkande präglar i synnerhet Bibel 2000 som med sina noter och sin uppslagsdel på ett förskräckande sätt tar bort tilltron till Guds ofelbara ord.

När vi nu anmäler till en ny årgång med tidskriften är det i vetskapen att det är Gud som ger tid och kraft. Vi känner att vi har en trogen läsekrets som förväntar sig av oss att vi försvarar Guds ord gentemot all förnekelse, varifrån den än kommer. Därför vill vi med frimodighet fortsätta för Herrens skull. Vi är medvetna om att det är endast för sanningen som vi förmår något. Men vi är också på det klara över att ytterst beror det på om prenumeranter och understödjare, i likhet med tidigare, är beredda att offra och samarbeta. Det är på det sättet *Biblicum* har kunnat fortsätta i sextiosex år, tack vare hjälp av trogna läsare som i sin tur skaffat nya kontakter och givit information till intresserade människor. *Biblicum* har inget annat ekonomiskt stöd än det som hängivna människor står för. Våra understödjare förstår vikten av en oberoende institution som har Bibeln som forskningsobjekt och som vill sprida den dyrbara och ovärderliga kunskapen till sin samtid. Vi har stora möjligheter genom ny teknik och viktiga kontakter med bibeltrogna forskare. Vi har ett stort ansvar och ett stort arv från fäderna att förvalta. "Tiden går fort". Vi ska ta vara på den tid vi har. Snart kommer natten då ingen kan verka mer.

Redaktionen tackar sina läsare för detta år som nu går mot sitt slut. Vi hoppas att tidskriften tillfört den teologiska debatten något värdefullt för människor som kanske inte annars hade fått möjlighet att ta till sig av den Helga Skrifts vittnesbörd. Bibeln har verkligen något att säga också till den mest stressade nutidsmänniska. Det är viktigt att ta sig tid,

tid till studium i det ord som ger världen liv och hopp. ”All nåds Gud, som har kallat er till sin eviga härlighet i Kristus, han skall upprätta, stödja, styrka och befästa er, sedan ni en kort tid har lidit. Hans är makten i evighet, amen” (1 Pet 5:10-11).

AS

***VAR MED I ARBETET
FÖR BIBELTROGEN UNDERVISNING!***

Var med och hjälp oss med tidskriften *Biblicum!*
Välkommen med din gåva på postgiro 15 23 35-6
eller bankgiro 251-4701.

De historiska böckerna

av Stefan Hedkvist

SAMUELSBÖCKERNA

1-2 Samuelsboken utgjorde ursprungligen en bok (en bokrulle skriven på hebreiska). Uppdelningen i två böcker har sitt ursprung i den första grekiska översättningen.

Samuelsböckerna har fått sitt namn efter den person som så starkt påverkade de två första kungarna i Israel, Samuel. Han sändes av Gud att kalla och smörja både Saul och David. Samuels inflytande var påtagligt under hela Sauls regeringstid. Efter att ha redogjort för Samuels födelse, uppfostran och kallelse fortsätter sedan Samuelsböckerna historien där Domarboken slutade. Efter Simsons död var Israel fortfarande förtryckt av filisteerna men vann seger under Samuels ledning. Han var den siste domaren. Samuelsböckerna rymmer sedan Israels historia fram till slutet av Davids regeringstid.

Samuelsböckerna innehåller, till skillnad från andra historiska källor från denna tid, mycket personlig information. Samuels födelse var ett svar på hans moders bön och hans namn betyder ”bönhörd av Gud”. Han föddes i en tid när Israel tvingats på knä, inte i ödmjukhet inför Gud, utan besegrade och förödmjukade av filisteerna. Den yttre orsaken till filisteernas framgångar var deras monopol på järnhanteringen. Den andliga orsaken var Israels olydnad mot Gud. Samuel kallade Israel till omvändelse och hans verksamhet sammanfattas bäst i de ord han yttrade till Saul: *”Har Herren samma glädje i brännoffer och slaktoffer som att man hör Herrens röst? Se, lydnad är bättre än offer och hörsamhet bättre än det feta av baggar* (1 Samuelsboken 15:22).

När Samuel blev gammal kom Israels äldste till honom och bad att han skulle sätta en kung över dem till att styra över dem ”som alla folk har”. Samuel blev bedrövad över detta men Gud sade: *Lyssna till folket i allt de säger till dig. Ty det är inte dig de har förkastat, utan det är mig de*

har förkastat, så att jag inte skall vara kung över dem. (1 Samuelsboken 8:7).

Den kung som först blev smord var Saul, en ståtlig man, huvudet högre än allt folket. Han började sin regim i ödmjukhet men blev efterhand förändrad. Han blev med tiden den sortens kung som folket begärt, ”som alla folk har”. Han blev egensinnig och envis, depressiv och våldsam. Gång på gång trotsade han Gud och blev slutligen förkastad av Gud. Hur kunde det gå så galet med en så ståtlig man?

Samuel smorde en tonåring till Israels näste kung. Till och med Davids far var förvånad över att Gud utsett en så ung man till denna höga uppgift. Gud sade till Samuel: *”En människa ser det som är för ögonen, men Herren ser till hjärtat”* (1 Sam 16:7). Gud hade sökt sig en man efter sitt hjärta och utsett honom till furste över sitt folk (1 Sam 13:14). I Samuelsböckerna får du läsa om allt du inte vet eller har glömt om David. Näst efter Jesus och Mose är David den mest omskrivna personen i Bibeln. Hela 66 av Bibelns kapitel ägnas åt David. Hela Israel och Juda älskade David. Ja, alla var förtjusta i honom från Saul och Samuel till Jonatan och Abigail. Men framför allt älskade Gud honom. Hans namn betyder ”den älskade”. Men detta innebär inte att han var en felfri man. Vi får i historien om David lära känna både hans starka och svaga sidor. Av Davids exempel blir vi varnade för de fruktansvärda konsekvenserna av synd men vi får också lära oss hur oändligt stor Guds kärlek är. Det som gjorde David till ”en man efter Guds hjärta” var hans öppenhet för bestraffning och tillrättavisning - han ångrade sig och bättrade sig. Han var öppen för Guds undervisning och ledning och hade sin glädje i det som behagade Gud.

Syftet med Samuelsböckerna är inte bara att ge en historisk redogörelse för Samuels, Sauls, och Davids liv. Böckerna visar framför allt att Gud råder över historien och människors liv så att allt måste tjäna hans syften. Ofelbart fullbordas Guds plan trots människors misslyckanden eller försök att kullkasta den.

Tillkomst, författare

Samuelsböckerna utgör en enhet men vi känner inte till vem författaren är. Det kan inte ha varit Samuel eftersom böckerna omspanner mer än hundra års historia som sträcker sig bortom Samuels död. Det är

troligt att Samuelsböckerna skrevs efter rikets delning eftersom ”Juda kungar” nämns (1 Sam 27:6). Vissa sedvänjor som iakttoogs på Samuels och Davids tid förklaras också varför vi kan anta att de fallit ur bruk när böckerna skrevs (1 Sam 9:9; 2 Sam 13:18). Författaren var troligen en profet som var verksam kort efter Salomos död.

Författaren använde som källor böcker skrivna av tidigare profeter. Författaren refererar till ”Den redliges bok” eller ”Jashars bok” (2 Sam 1:18). Dessutom är kapitlen 8-25 i 2 Samuelsboken nästan identiska med kapitlen 11-20 i 1 Krönikeboken och Krönikebokens författare säger att han använt som källor ”siaren Samuels krönika”, ”profeten Natans krönika” och ”siaren Gads krönika” (1 Krön 29:29). Dessa källor måste ha varit tillgängliga också för författaren till Samuelsböckerna. Fast författaren på detta sätt använde skrivna källor så höll Gud sin hand över honom så att det kan sägas om resultatet: ”*Hela skriften är utadad av Gud...*” (2 Tim 3:16).

Messianska profetior

Observera profetian i 2 Sam 7:11-16 där Gud lovar David att hans avkomling ska regera för evigt. Den utlovade evige kungen ska regera i rättfärdighet och vara likt morgonens ljus (2 Sam 23:3, 4). Detta går i uppfyllelse på Jesus, Davids son (Matt 22:42-45), som sitter på Davids tron (Luk 1:32).

Innehåll

1. *Samuel, den siste domaren*, 1 Sam 1-8. (Samuels födelse och fostran; domsord över Eli och hans söner; Samuels kallelse; förbundsarken erövrar av filisteerna och sänds sedan tillbaka; Samuel som domare och segern i slaget vid Mispa; folket begär en kung.)
2. *Saul, Israels förste kung*, 1 Sam 9-15. (Saul blir smord, vald och installerad som kung; Samuels avskedstal till folket; Sauls första krigståg mot filisteerna och Jonatans hjältedåd; Sauls andra strider och segrar; Sauls olydnad i kriget mot amalekiterna; Saul förkastas.)
3. *David, en man efter Guds hjärta*, 1 Sam 16 – 2 Sam 24.
 - Davids erfarenheter under Sauls regering, 1 Sam 16-31. (David

- smörjs till kung; David blir musiker i Sauls hov; Davids seger över Goliat; Davids flykt undan Saul och hans vistelse bland filisteerna; Sauls sista strid mot filisteerna; Saul hos andebesvärjerskan i En-Dor; Sauls död).
- David som kung, 2 Sam 1-4. (Davids klagosång över Saul och Jonatan; hans återkomst till Juda; David blir smord till kung över Juda; striden mellan David och Sauls hus; David segrar och blir smord till kung över hela Israel; Davids regim med Hebron som huvudstad).
 - David tillväxer i makt och ära, 2 Sam 5-9. (Jerusalem intas och görs till huvudstad; filisteerna besegras; Guds ark förs till Jerusalem; Guds löfte till David; Davids segrar; David visar godhet mot Mefiboset.)
 - Davids bittra erfarenheter, 2 Sam 10-20. (Davids äktenskapsbrott med Bat-Seba; Amnons våldtäkt av Tamar; Absaloms uppror; Sebas uppror).
 - Slutet av Davids regim, 2 Sam 21-24. (Hungersnöd och David hämnas gibeoniterna; strider mot filisteerna; Davids segersång och sista ord; Davids hjältar; folkräkningen och pest i Israel).

KUNGABÖCKERNA

Liksom Samuelsböckerna utgjorde Kungaböckerna ursprungligen en bok eller bokrulle. Uppdelningen i två böcker gjordes i den första grekiska översättningen. Kungaböckerna är också en litterär enhet med en enhetlig stil alltigenom och detta utesluter att flera författare deltagit i framställningen av detta historiska verk. Boken (böckerna) har en författare.

Kungaböckerna återger Guds folks historia under kungatiden från Salomos regim på 900-talet till Juda undergång och fångenskap i Babylonien på 500-talet. Syftet är inte bara att ge historisk information. Liksom de andra historiska böckerna är huvudsyftet andligt. Därför återges inte all möjlig information utan endast de händelser där tro eller otro visar sig. Kungaböckerna visar även att Gud hela tiden i enlighet med sitt löfte bevarade en ättling till David på tronen. Böckerna visar

också att rikets delning, nordrikets undergång och slutligen Juda undergång och fångenskap i Babylonien var rättmätiga konsekvenser och straff för folkets synder. Böckerna framställer även i detalj profeternas verksamhet. Kungarnas agerande betygsätts inte utifrån förnuft eller politisk skicklighet utan efter Guds lag. Böckerna har därför en teokratisk karaktär, både kungarna och folket är underställda Guds lag. Se 1 Kon 11:33,38; 14:8-10; 2 Kon 23:3,21,24.

Källor

Författaren har hämtat information från olika källor som han hänvisar till för de läsare som önskar ytterligare historisk information. Dessa källor finns tyvärr inte längre bevarade. Författaren nämner "Salomos krönika" (1 Kon 11:41), "Juda kungars krönika" (1 Kon 14:29) och "Israels kungars krönika" (1 Kon 14:19).

Somliga bibelutläggare har antagit att dessa krönikor hade nedtecknats av kungarnas officiella krönikörer eller skrivare i hovet och att det är sådana officiella krönikor författaren till Konungaböckerna har använt. Detta är knappast troligt. De flesta av kungarna i Israel och många av kungarna i Juda var likgiltiga inför, eller fientliga mot, Guds ord och den sanna gudsdyrkan. Det är knappast troligt att dessa kungar i sitt hov skulle ha haft gudfruktiga män som bedömde deras gärningar efter Guds lag och skrev ned detta. Det är troligare att de krönikor författaren hänvisar till fördes av de teologiska seminarier (profetskolor med profetlärjungar) som startades av Samuel och som sedan var igång under Israels och Juda kungars tid (1 Sam 19:19-24; 2 Kon 2:3, 5). Från dessa kompletta krönikor gjorde sedan författaren av Kungaböckerna, ledd av den helige Ande, ett urval av information som tjänade hans syfte att ge andlig undervisning.

Författare

Böckernas enhetliga stil tyder på att det är en författare till hela verket. Bokens avslutning, 2 Kon 25:27-30, tyder på att bokens skrevs efter Jojakins död. Evil-Merodak nämns som Babels kung utan antydning till slutet på hans regim. Han efterträdde Nebukadnessar i oktober 562 f. Kr men blev efter en kort och laglös regim mördad år 560 f.Kr. Detta gör att vi kan anta att boken skrevs strax före 560 f. Kr.

De judiska lärarna bakom Talmud ansåg att Jeremia var författaren till Kungaböckerna. Men detta är bara en gissning som inte är trolig. Det sista vi får veta om Jeremia är att han tvingas utvandra till Egypten. I Tachpanches i Egypten profeterade han om Nebukadnessars kommande härjningar i Egypten (Jer 43). Denna invasion kom också 568 f. Kr. Men vi vet inte vad som hände med Jeremia. Kungaböckernas avslutning tyder på att författaren levde bland dem som var bortförda till fångenskap i Babylonien. Författaren kan alltså knappast ha varit profeten Jeremia.

Profetior om Kristus

Kung Salomos vishet är en förebild till Jesus Kristus som Gud för oss gjort till vishet (1 Kor 1:30). Han är den som är mer än Salomo (Matt 12:42).

Profeten Elia är en förebild till Johannes döparen (Matt 17:10-13).

Innehåll

1. *Salomos regim*, 1 Kon 1-11. (Salomo smörjs till kung; Davids död; Salomos giftermål, hov, rikedom, makt och visdom; tempelbyggnaden och Salomos palats; templets invigning; drottningen av Saba; Salomos polygami; avgudadyrkan och dess konsekvenser; Salomos död).
2. *Det delade rikets historia fram till Israels undergång*, 1 Kon 12 – 2 Kon 17. (Riket delas enligt profetian, fiendskap mellan rikena under Rehabeam, Abiam och Asa i Juda och Jerobeam I, Nadab, Basha, Ela, Simri och Omri i Israel; Ahab etablerar Baalsdyrkan i Israel som Elia, Elisa och profeterna bestraffar; Josafat i Juda och Ahab i Israel sluter förbund och invecklar sig i en ödesdiger konflikt med arameerna; Ahabs död; Elias himmelfärd; Elisas underverk; Jehu dödar Joram i Israel och Ahasja i Juda samt Isebel; förnyad fientlighet mellan Israel och Juda fram till dess att Israel faller för Salmaneser när Hiskia är kung i Juda.)
3. *Juda kungars historia fram till den babyloniska fångenskapen*, 2 Kon 18-25. (Hiskias regim, Sanheribs attack och förlust; Hiskias sjuk-

dom, tillfrisknande, allians med sändebuden från Babylon och straff, Manasses synd, Amon kung, Josias reformation, Joahas förs bort till Egypten, den babyloniska fångenskapen inleds 605 f. Kr när Jojakim är kung; hans efterträdare Jojakim förs bort till Babel; Jerusalem faller under Sidkias regim år 586 f. Kr.)

KRÖNIKEBÖCKERNA

1-2 Krönikeböckerna utgjorde, likt Samuelsböckerna och Kungaböckerna, ursprungligen en enhet, en bok. Uppdelningen i två böcker introducerades först i den grekiska översättningen.

Bokens hebreiska namn kan översättas ”dagbok” eller ”journal”. Boken sammanfattar Guds folks hela historia fram till den babyloniska fångenskapen.

Syfte

Krönikeböckerna skildrar i stort sett samma tidsperiod som Samuelsböckerna och Kungaböckerna men väljer att bara skildra det som tjänar bokens syfte. De andra böckerna visar hur Gud uppfyller sina hot och löften under Israels kungars regimer. Författaren av Krönikeböckerna väljer att skildra den levitiska gudstjänstens historia under samma tidsperiod. Författaren återger därför händelser som inte nämnts i de andra böckerna och utlämnar händelser som där återgetts mycket detaljerat.

Allt som hör till den levitiska gudstjänsten och templet har sin plats i Krönikeböckerna. Där finns en lång redogörelse för Davids strävan att inrätta permanenta ordningar för den offentliga gudstjänsten och hans förberedelser för tempelbygget. Andra händelser i Davids liv återges bara mycket kortfattat. Salomo, den vise kungen, omnämns först och främst som den som byggde det magnifika templet i Jerusalem. I Juda kungars historia lägger författaren betoning på kung Hiskias reformarbete, samt kung Josias reformation, som syftade till att ge folket kunskap om och vördnad för Guds lag. Författaren återger utförligt hur påsken firades i Hiskias och Josias tid. Författaren avslutar boken med att återge den persiske kungen Koresh befallning att återuppbygga templet i Jerusalem.

Krönikeböckerna framställer den offentliga gudstjänstens historia bland Israels folk. Här lär vi oss att Jerusalem, trots avfallet i Israel och Juda, i det stora hela förblev platsen där den sanne Guden dyrkades enligt de ordningar som finns i Mose lag. Syftet att återge den offentliga gudstjänstens historia förklarar varför författaren utelämnar många intressanta händelser som Davids fall och bättring, Davids prövningar, Salomos storhet och synd, samt nordrikets hela historia.

Tillkomst, författare

Krönikeböckerna avslutas med att återge Koresh befallning att templet i Jerusalem skulle återuppbyggas. Han tillät att Guds folk återvände till Jerusalem. Detta skedde som en uppfyllelse av profetian i Jeremia efter sjuttio år av fångenskap. Vi kan därför anta att Krönikeböckerna skrevs i Jerusalem strax efter den babyloniska fångenskapen. Boken kan inte dateras så mycket senare än så eftersom författaren nämner ”dariker” i 1 Krön 29:7. Dariker var gulddmynt om 130 gram som introducerades i Persien under Darius I regering (521-486 f. Kr.) Det var bara under persiskt styre som judarna använde dessa mynt. Skulle boken ha tillkommit senare så hade författaren antagligen räknat om gåvorna som David samlade in till tempelbygget i någon annan valuta.

Vid denna tid, strax efter fångenskapen, var Esra en framstående person bland de återvändande judarna. Han hade också profetians gåva och Guds Ande talade genom honom. Esra är antagligen författare till Krönikeböckerna. Detta antagande stärks av att de sista verserna i Krönikeböckerna är nästan identiska med de första verserna i Esra. Dessutom finns det andra litterära likheter mellan Krönikeböckerna och Esra. I båda böckerna refereras till Mose lag med samma uttryck: ”som var föreskrivet” (2 Krön 30:18; Esra 3:4). Dessutom innehåller båda böckerna likadana, rätt ovanliga, hebreiska uttryck.

Autenticitet, äkthet

Den begåvade man som skrev Krönikeböckerna med så stor vördnad sitt folks offentliga gudstjänst var utan tvivel väl förtrogen med judarnas historiska litteratur. Men lika säkert är att han inte bara kopierade från andra källor utan skrev driven av den Helige Ande. Han tillför information som saknas helt på andra ställen och när han talar om händelser

som finns återgivna på andra ställen så gör han det på ett självständigt sätt. Han är noggrann med att ange vilka skriftliga källor han hade tillgång till. Den bok han oftast refererar till är ” boken om Juda och Israels kungar” (2 Krön 16:11); han använde också en biografi om kung Ussia som profeten Jesaja skrivit (2 Krön 26:22), en historiebok som profeten Iddo skrivit (2 Krön 13:22), Jehu, Hananis sons, krönika (2 Krön 20:34), ”Profeten Jesajas, Amos sons, syner” i boken om Juda och Israels kungar (2 Krön 32:32) och vissa uttalanden av siarna som också fanns i boken om Juda och Israels kungar (2 Krön 33:18).

Den objektive läsaren finner inga anledningar att betvivla författarens tillförlitlighet. Ändå finns det ingen bok i Gamla Testamentet, vid sidan om Moseböckerna, vars trovärdighet så häftigt attackerats. Den destruktiva kritiken verkar till en början bero på att Krönikeböckerna innehåller en del uppgifter som förefaller misstämman med uppgifterna i de andra historiska böckerna. När bibelställena studeras mer ingående kan dock de skenbara motsägelserna förklaras på ett enkelt sätt. Återgivningen av Lachmis död i 1 Krön 20:5 är mer preciserad än den som finns i 2 Sam 21:19. Den större summa som betalas av David i 1 Krön 21:25 avser troligtvis det totala priset för hela tempelplatsen eller Moria berg, jämfört med den första summan som endast avsåg Araunas tröskplats och boskap, 2 Sam 24:24. Det finns också stora skillnader när det gäller sifferuppgifter. Men av liknande skillnader i Septuaginta förstår vi att dessa variationer troligtvis uppstått när handskrifterna kopierades. Tal verkar ha varit lite svårare att reproducera på ett helt korrekt sätt i kopieringsarbetet.

Den verkliga orsaken till den destruktiva kritiken är dock en annan. Den negativa bibelkritiken kan bli av med många besvärande och obestridliga argument för Moseböckernas äkthet om de kan visa att Krönikeböckerna är en historieförfalskning från 300-talet f.Kr. eller senare. För att kunna förneka att Mose är författare till Moseböckerna måste den negativa bibelkritiken först göra sig av med det vittnesbörd Krönikeböckerna ger.

Troende som är medvetna om den negativa bibelkritikens avsikter behöver inte bli rubbade i sin övertygelse av att någon misstänkliggör Krönikeböckernas trovärdighet. Det är sant att en del tal och namn som nämns i Krönikeböckerna inte är så lätta att harmoniera med uppgif-

terna i de andra historiska böckerna. Men svårigheten ligger inte i de gudomligt inspirerade skrifterna utan i att vi har bristfällig information om dessa saker. Författaren själv och de som levde på Esras tid såg med säkerhet inga motsättningar. De hade en fullständigare information och för dem existerade det helt enkelt inte några motsättningar. En del motsättningar kan också enkelt förklaras som i exemplen här ovan.

Profetior om Kristus

Ordalydelsen i Guds nådeförbund med David (1 Krön 17:11-14) gör det klart att profetian bara delvis går i uppfyllelse på Salomo. Det är en profetia som får sin fullständiga uppfyllelse i Jesus Kristus, Guds Son.

Templet som Salomo byggde, där Gud fäst sitt namn och som han uppfyllde med sin härlighet (2 Krön 6:18-21; 2 Krön 7:1ff.), är en förebild till Jesus som sade: *Jag säger er: Här ser ni det som är större än templet* (Matt 12:6). I himlen kommer Jesus att ersätta templet. ”*Något tempel såg jag inte i staden, ty Herren Gud, den Allsmäktige, och Lammet är dess tempel*” (Upp 21:22).

Innehåll

1. Släkttavlor som sträcker sig från Adam till Serubbabels barnbarn, tillsammans med en del historiska och geografiska uppgifter, 1 Krön 1-9.
2. På grund av Sauls trolöshet flyttar Gud kungadömet till David, 1 Krön 10.
3. Historia över Davids regim, 1 Krön 11-30. (Ger detaljerad information om Davids förberedelser och anvisningar för tempelbygget).
4. Historia över Salomos och Juda kungars regim fram till den babyloniska fångenskapen, 2 Krön 1-36. (Templet byggs och invigs, drottningen av Saba, Juda kungars gärningar och erfarenheter av vilka många inte nämns i Kungaböckerna).

KUNGALÄNGDEN – en historisk sammanfattning av den tid Kungaböckerna och Krönikeböckerna omfattar.

DET ENADE RIKET

Saul	1051-1011	Ödmjuk början, blev senare stolt och trotsig mot Gud
David	1011- 971	En man efter Guds hjärta
Salomo	971- 931	Vis, men förlorade sin vishet

DET DELADE RIKET

ISRAEL

Jerobeam I 931-910 Duglig tjänare till Salomo som gjorde uppror på grund av profeten Ahias profetia. Tio stammar följde Jerobeam, Nebats son, efter Salomos död. Han blev orsak till synd i Israel. Han gjorde en guldkalv i Betel och Dan för att folket inte längre skulle färdas till templet i Jerusalem. Han gjorde alla slags män ur folket till präster och ändrade tiderna för kyrkoårets högtider. Gudsmannen från Juda profeterade mot honom om Josias reformation (1 Kung 13:2). Ahias profetia om hans sons död gick också i uppfyllelse (1 Kung 14:12).

Nadab 910-909 Han gjorde det som var ont i Herrens ögon liksom sin far. Ahias profetia mot Jerobeam gick i uppfyllelse när Nadab och hela Jerobeams hus blev dödade av Basha (1 Kung 14:10; 15:29).

Basha 909-886 Fortsatte i Jero-

JUDA

Rehabeam 931-913 På grund av den avgudadyrkan Salomo blev orsak till splittrades riket och tio stammar följde Jerobeam. Profeten Semaja hindrade Rehabeam från att börja kriga mot Israel för att vinna tillbaka kungamakten. Juda gjorde det som var ont i Herrens ögon och tog efter alla seder hos folken som HERREN fördrivit för Israels barn. Egyptens kung Sisak drog upp mot Jerusalem och tog skatterna i HERRENS hus och kungahuset.

Abiam 913-911 Levde i sin fars synder. Besegrade Jerobeam i en strid som kostade 500 000 män ur Israel livet.

Asa 911-870 Asas hjärta var hängivet HERREN så länge han levde. Han skaffade bort alla avgudabilder som hans fäder låtit göra. Israels kung Basha drog upp mot honom för att isolera honom genom att befästa Rama. Asa sökte då hjälp hos Ben-Hadad i Syrien istället för att söka hjälp hos Herren. Siaren Hanani till-

beams synder. Jehu, Hananis son, profeterade mot honom (1 Kon 16:2-3). Basha befäste Rama. Han blev slagen av Ben-Hadad I.

Ela 886-885 Dödades när han var berusad av Simri enligt Jehus profetia (1 Kon 16:12).

Simri 885 Regerade endast sju dagar. Brände sig själv inne i palatset i Tirsä.

Omri 885-874 Förvärvade berget Samaria och bebyggde det. Staden fick namnet Samaria. Till hustru åt sin son Ahab tog han Isebel, dotter till Etbaal, sidoniernas kung. Skicklig politiker som lade grund för Ahabs välde; assyrierna kallade i fortsättningen Israel för Omris hus.

Ahab 874-853 Ahab vandrade i Jerobeams synder, därtill etablerade han tillsammans med sin hustru Isebel Baalsdyrkan i Israel. Han lät även göra Aseran. Han gjorde mer för att väcka HERRENS vrede än någon av kungarna före honom. Sänd av Gud trädde Elia upp mot honom. Efter tre års torka utmanade Elia de 450 Baalsprästerna på berget Karmel. Gud svarade Elia med eld från himmelen och Elia lät döda Baalsprästerna. Isebel hindrade folket att höra Guds ord och Elia fick fly för sitt liv. Därför sände Gud Ben-Hadad, kungen i Syrien (Aram) mot Israel. Han belägrade Samaria. Ahab godtog först villkoren för kapitulation men avvisade dem sedan när Ben-Hadad krävde

rättavisa honom för detta och Asa blev så vred på honom att han satte profeten i stockhuset. I slutet av sin levnad fick Asa en allvarlig sjukdom i fötterna. Trots sin sjukdom sökte han inte Herren utan endast läkare.

Josafat (873) 870-848 Fortsatte Asas reformation och utrotade den manliga tempelprostitution som fanns kvar i landet. Han anställde leviter och sände ut dem i landet för att undervisa och döma enligt Herrens lag. Men han gjorde en sak som blev en snara. Han höll fred med Israels kung och lät sin son Joram gifta sig med Atalja, en dotter till Ahab och Isebel. På grund av detta äktenskap blev han skyldig att dra ut i krig tillsammans med Ahab i slaget vid Ramot i Gilead. När han kom tillbaka blev han tillrättavisd av profeten Jehu, Hananis son (2 Krön 19:1ff). Senare invaderade Moab och Ammon Juda. Josafat vände sig då till Herren i en underbar bön (2 Krön

mer. På Guds löfte genom Elia segrade Ahab över syrierna. Också nästa år segrade Israel över syrierna men Ahab lät Ben-Hadad gå fri. Omkring år 854 kom Ahab åter under Guds dom. Genom sin hustru lät han döda Nabot och tog hans vingård. När han hörde domen ödmjukade han sig och Gud sköt upp straffet. Omkring år 853 förenade sig Ahab tillsammans med Ben-Hadad och nio andra kungar för att strida mot den assyriske kungen Salmaneser III i slaget vid Karkar. Nästkommande år drog Ahab tillsammans med Juda kung Josafat ut i strid mot Syrien vid Ramot i Gilead tvärt emot Mika, Jimlas sons, profetia (1 Kung 22:19ff). Kung Josafat var nära att dödas men flydde. Ahab träffades av en pil och dog. När man sköljde ur vagnen i dammen i Samaria slickade hundarna hans blod och skökorna badade i det så som Herren hade sagt (1 Kung 21:19, 22:37).

Ahasja 853-852 Ond som sin far. Föll genom gallret i sin övre sal i Samaria och blev allvarligt skadad. Sände bud till guden Baal-Sebub i Ekron och lät fråga om han skulle bli frisk. Gud sände Elia med domsord över Ahasja till hans sändebud. Tre gånger sände Ahasja grupper om 50 man för att gripa Elia. De två första grupperna fann att Gud, som svarat Elia på Karmel, kunde förtära dem också. Den tredje gruppen ödmjukade sig och Elia följde med till Ahasja med budskapet om hans död. Ahasja dog enligt Herrens ord.

20:5-12). Herren gav sitt svar genom leviten Jahasiel: ”*det är inte ni som skall strida. Ni skall endast träda fram och stå stilla, och ni skall få se HERRENS frälsning*” (2 Krön 20:17). Under det att Juda här sjöng Herrens lov hjälptes fienderna åt att förgöra varandra. Josafat byggde en flotta som led skeppsbrott vid Esjon-Geber. Josafat förenade sig också med Joram, Ahabs son, i kriget mot Moab. I ödemarken kring Döda havet fann hären inget vatten. Israels kung Joram skyllde olyckan på Gud. Elisa tillrättavisade honom och Gud gav dem seger för Josafats skull.

Joram 852-841 Ahasjas bror. Den siste av Omris hus som kung i Israel. Elia blev troligtvis upptagen till himmelen i hans första regeringsår. Elisa blev Elias efterträdare. Joram gjorde det som var ont i HERRENS ögon men inte som sin far och mor. Han skaffade bort den Baalstaty som hans far låtit göra. Tillsammans med kungen i Edom och Josafat, Juda kung, drog han ut mot Moab. I ödemarken kring Döda havet fann hären inget vatten. Joram skyllde olyckan på Gud. Elisa tillrättavisade honom och Gud gav dem seger för Josafats skull. I desperation offrade Moabs kung sin äldste son till avguden Kemosh. Efter år 848 började syrierna göra räder in i Israel igen. Under en av räderna tog Naaman, befälhavaren för Ben-Hadads armé, en israelisk flicka som krigsbyte. Naaman blev botad från sin spetälska genom profeten Elisa. 844 attackerade Ben-Hadad Israel. Elisa varnade Israel för varje manöver syrierna gjorde. Ben-Hadad försökte ta Elisa tillfånga men Gud räddade honom genom att slå syrierna med blindhet. 843 belägrade syrierna (arameerna) Samaria. När matbristen blev extrem svor Joram att döda Elisa. Elisa profeterade att de skulle få mat och bli räddade. Senare förkunnade han att Herren beslutat att det skulle komma en sjuårig hungersnöd.

Jehu 841-814 Elisa sände en profetlärjunge att smörja Jehu till kung. Han for fram som ett jehu. Han dödade Joram och sårade Ahasja,

Joram 848-841 Vandrade på Israels kungars väg så som Ahab gjort på grund av äktenskapet med Ahabs dotter Atalja. Han stärkte sin ställning genom att mörda sina bröder som var rättfärdigare än han själv. Han förlorade väldet över Edom och Libna som satte egna kungar över sig. Elia skrev ett brev till honom och förkunnade Guds dom över hans ondska. Filisteerna och araberna invaderade Juda och förde bort alla dyrbarheter från konungshuset samt Jorams hustrur och söner, alla utom Joahas, den yngste. Elias profetia gick i uppfyllelse och han dog i svåra plågor utan att någon saknade honom (2 Krön 21:12-20).

Ahasja (Joahas, Asarja) 841 Jorams yngste son med Atalja vandrade på samma väg som Ahabs hus. När han besökte sin morbror Joram, Israels kung, i Jisreel blev han dödligt sårad av Jehu.

Atalja 841-835 Jorams hustru, dotter till Ahab och Isebel, undkom när filisteerna tog Jorams hustrur och söner. Hon intog tronen när hennes son

Juda kung, så att denne senare avled. När han kom till Jisreel befallde han att Isebel skulle bli utkastad genom fönstret och han körde över henne med sin vagn. Jehu utmanade styresmännen i Samaria till strid. När de inte ville strida krävde han huvudena av Ahabs sjuttio söner. Dessa blev dräpta och huvudena levererade till Jisreel, där de i assyrisk stil blev staplade i två högar vid stadsporten. Jehu dödade även Ahasjas fyrtiotvå bröder. Han dödade alla återstående av Ahabs hus enligt det ord som HERREN talat till Elia. Jehu dödade alla baalspräster och bröt ned Baalsstoden och baalstemplet. Så utrotade Jehu Baal ur Israel. Men han vände sig inte bort från Jerobeam, Nebats sons synder. Jehu betalade tribut till den assyriske kungen Salmaneser när denne attackerade Hasael, kungen i Aram 841 f. Kr. När Salmaneser inte kunde fortsätta strida mot Syrien på grund av en revolt vände sig Hasael mot Israel. Kriget blev så bittert att Elisas tårar var berättigade (2 Kung 8:12).

Joahas 814-798 Han vandrade likt sin far i Jerobeams synder och dyrkade guldkalven i Betel. Som straff gav Gud dem i Hasaels hand. En stor del av Joahas armé blev tillintetgjord. I desperation bad han till Gud och Gud gav åt Israel en befriare (assyrierna?).

Joas 798-782 Han levde i Jerobeams synder och dyrkade guldkalvarna. Under hans regim bör-

Ahasja blev dödad av Jehu. För att stärka sin ställning förgjorde hon hela kungasläkten i Juda. Joseba, prästen Jojadas hustru, en dotter till Joram, syster till Ahasja, gömde undan Joas, Ahasjas son undan sin farmor och höll honom gömd i sex år. I det sjunde året smorde prästen Jojada Joas till kung. Atalja släpades ut ur Herrens hus och dödades.

Joas 835-796 Var sju år när han gjordes till kung och gjorde det som var rätt i HERRENS ögon så länge prästen Jojada levde och undervisade honom. Han lät rusta upp HERRENS hus i Jerusalem. Efter Jojadas död började ett andligt förfall och Juda började tjäna avgudarna. Joas blev så förhärdad att när Sakraja, Jojadas son, tillrättavisade honom så lät han stena honom till döds. Arameerna fick utföra Guds straffdom över Joas för detta. Joas blev allvarligt sårad och sedan dödad av sina egna officerare.

Amasja 796-767 Började sin regim bra som sin far Joas. Gud gav honom

jade Israel återhämta styrkan. Han besökte Elisa när han låg sjuk i en sjukdom han dog av. Joas besegrade arameerna tre gånger så som Elisa profeterat. Joas besegrade Amasja, Juda kung.

Jerobeam II (793) 782-753 Levde i Jerobeam, Nebats sons, synder. Under hans regim nådde Israel toppen av sin styrka. Han vann tillbaka Israels område från det ställe där vägen går till Hamat ända till Hedmarkshavet enligt det ord som HERREN talat genom profeten Jona, Amittajs son (2 Kung 14:25). Det andliga tillståndet var dock allt annat än på topp och Israel gick därför efter Jerobeam II:s död snabbt mot kollaps.

Sakarja 753 Regerade sex månader. Han var den siste av fyra generationer som härstammade från Jehu. Med honom försvann den välsignelse Gud skänkt Jehu. Han blev mördad av Sallum.

Sallum 752 Regerade en månad. Han blev dödad av Menahem.

Menahem 752-742 Levde i Jerobeams synder. Under hans regim återhämtade sig Assyrien. Assyriens kung Pul (Tiglat-Pileser III) trängde in i landet och Menahem betalade en stor tribut för att få behålla makten.

Pekaja 742-740 Levde i Jerobeams synder. Fortsatte den proassyriska

en stor seger över Edom. Han hade lejt 100 000 man ur Israel för striden men sände tillbaka dem och förlitade sig istället på Guds hjälp (2 Krön 25:6-13). Trots att han fick se hur Herren hjälpte så förde han tillbaka avgudar som folket i Seir tillbad och ställde upp dem som gudar åt sig (2 Krön 25:14-16)! Den trupp som Amasja sänt tillbaka föll in i Juda städer, från Samaria ända till Bet Horon (i Nordriket)! På grund av detta men också övermodig efter segern över edomiterna utmanade han Joas, Israels kung. Joas liknade honom vid en törnbuske som skulle trampas ned. Joas sade vidare att Amasja skulle låta nöja sig med segern över Edom. Amasja lyssnade inte och blev besegrad av Joas.

Asarja (Ussia) (792) 767-740 Han rådfrågade Gud så länge Sakarja levde, han som lärde honom förstå Guds syner. Han blev mycket mäktig och ryktet om honom spreds vida omkring. Sedan han stärkt sin makt blev han högmodig. Tvärt emot Mose lag gick han in i HERRENS tempel för att tända rökelse på rökelsealtaret. Prästen Asarja och åttio modiga präster gick emot honom. När kung Asarja rasade mot prästerna slog spetälska ut på pannan. Han var sedan spetälsk till sin död och bodde i ett avskilt hus. Han behöll makten men kunde inte utöva den offentligt. Hans son fick utåt fungera som kung.

politiken som hans far inlett. Men assyrierna blev upptagna på annat håll och det gav Peka tillfälle att döda honom.

Peka (752) 740-732 Peka, Remaljas son, vandrade i Jerobeams synder. Han var sedan lång tid en inflytelserik officer. Han invaderade Juda i allians med Resin, kungen i Aram. Juda kung Ahas väddade till den assyriske kungen Pul om hjälp. När Pul kom intog han hela Gilead och Galileen och förde bort folket i fångenskap. Därefter tågade Pul mot Aram. Peka blev dödad av den proassyriske Hosea.

Hosea 732-722 Israels siste kung gjorde det som var ont i Herrens ögon men inte som de kungar som varit före honom. När Pul dog gjorde han revolt mot Salmaneser V. Han sökte hjälp hos Egypten. Samaria föll för den assyriske kungen och folket fördes bort i fångenskap. Detta skedde på grund av att Israels barn syndat mot Herren och tillbett andra gudar (2 Kung 17:7ff).

Jotam (750) 740-731 Samregerade först med sin far och sedan med sin son. Han blev mäktig eftersom han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon. Han utförde stora byggnadsarbeten i Jerusalem och Juda bergsbygd. Han besegrade Ammons kung.

Ahas (735) 731-715 En ond kung. Han vandrade på Israels kungars väg. Han lät också sin son gå genom eld efter den askyvärdas seden hos de folk HERREN hade fördrivit för Israels barn. Guds straff kom i form av Peka, Israels kung, och Resin, kungen i Aram, som belägrade Jerusalem men intog inte staden. Istället för att tro Guds löfte som Jesaja förkunnade vände han sig till Assyrien för att få hjälp. Tiglat-Pileser II (Pul) intog städer i Israel och belägrade Damaskus. När Damaskus föll för Ahas dit för att möta Tiglat-Pileser. Där såg han ett altare som han lät kopiera och placera i HERRENS tempel. Han ändrade också de religiösa ceremonierna.

Hiskia (729) 715-686 Hiskia lät rena och återinviga HERRENS tempel. Han vidtog ett reformarbete i hela Juda, slog sönder stoderna, högg ner aserorna och bröt ner offerhöjderna. *”Allt han företog sig när han sökte sin*

Gud, vare sig det gällde tjänstgöringen i Guds hus eller lagen eller budorden, gjorde han av hela sitt hjärta, och han var framgångsrik” (2 Krön 31:21). 701 f. Kr angrep Sanherib, kungen i Assyrien, alla befästa städer i Juda och intog dem. Jerusalem blev belägrat. Hiskia vände sig i bön till HERREN. Sanherib var högmodig och hånade Gud. Därför gick en Herrens ängel ut och slog 185 000 man ur Sanheribs här och han var tvungen återvända till sitt land utan att kunna inta Jerusalem. Många förde dyrbara gåvor till Hiskia och hans anseende växte efter detta hos alla hednafolk. Vid den tiden blev Hiskia dödssjuk. Han vände sig då i bön till HERRREN. Gud gav honom ytterligare femton år. Som ett tecken på att han skulle bli frisk gick skuggan tillbaka tio steg. När Merodak-Baladan, kungen i Babel fick höra om detta under skrev han brev till Hiskia och sände honom gåvor. Kungen i Babel försökte bilda en allians mot Assyrien. Hiskia blev högmodig och visade sändebuden från Babel allt som fanns i hans förråd och skattkammare. Jesaja förkunnade Guds dom över denna allianspolitik. Dagar skulle komma då allt som fanns i hans hus skulle föras bort till Babel (2 Kung 20:16-18).

Manasse (696) 686-642 Extremt ogudaktig kung. Han byggde upp de offerhöjder hans far Hiskia brutit ner, reste altaren åt Baal, gjorde en Asera och tjänade himlens hela härskara. Han byggde avgudaaltaren i HERRENS hus. Han lät sin son gå genom eld, utövade teckentyderi och svartkonst och skaffade sig andebesvärjare och spåmän. Genom sina tjänare profeterna sade Gud: ”*Jag skall skölja Jerusalem rent, som när man sköljer ett fat och sedan vänder det upp och ner när man har sköljt det. Jag skall förkasta kvarlevan av min arvedel och ge dem i deras fienders hand*” (2 Kung 21:13,14). De som inte ville följa Manasse onda exempel råkade illa ut. Han utgöt så mycket oskyldigt blod att det uppfyllde Jerusalem från den ena änden till den andra. När Manasse och folket inte ville höra vad HERREN talade lät Gud den assyriske kungens arméer komma över dem. Manasse blev förd i fångenskap till Babel. Där omvände han sig och bad till Gud som lyssnade till hans bön och lät honom komma tillbaka till Jerusalem. (2 Krön 33:10-13). Hans omvändelse kunde dock inte stoppa den trolöshet han introducerat bland folket. Straffet för Juda synd skulle komma. HERREN ville inte förlåta att Manasse fyllt Jerusalem med oskyldigt blod.

Amon 642-640 Han tjänade de avgudar hans far Manasse tjänat. Han blev mördad i en sammansvärjning av sina egna tjänare.

Josia 640-609 Var åtta år när han blev kung. Han blev den mest gudfruktige kungen sedan David. Han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon och vandrade i allt på sin fader Davids väg och vek inte av vare sig till höger eller till vänster. I hans artonde regeringsår befallde han att templet skulle rustas upp. Där återfanns Mose lagbok och förbundet förnyades med folket. Josia startade en reformation i Juda städer som även sträckte sig in i Israel. Josia bröt ned

altaret och offerhöjden i Betel som Jerobeam, Nebats son, byggt och brände ben ur gravarna på altaret så som gudsmannen sagt skulle ske (1 Kung 13:2; 2 Kung 23:15,16) När farao Neko år 609 f. Kr drog upp mot kungen i Assyrien fick Josia för sig att tåga mot honom. Josia blev dödad vid Megiddo under första sammandrabbningen.

Joahas 609 Den förste av Josias söner på tronen. Han regerade bara tre månader. Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon. På sitt återtåg fångslade farao Neko honom och gjorde en annan son till Josia till kung, Eljakim.

Jojakim 608-598 Farao Neko ändrade Eljakims namn till Jojakim. Jojakim gjorde det som var ont i HERRENS ögon. Nebukadnessar, kungen i Babel, besegrade farao Neko i slaget vid Karkemish 605 f.Kr. och lade Jerusalem under sig när han jagade egyptierna genom landet. År 601 gjorde Jojakim uppror mot Nebukadnessar. Då sände Gud över honom kaldeernas, arameernas, moabiternas och ammoniternas härar. Nebukadnessar drog upp mot honom år 598 f. Kr. Så trädde straffdomen över Juda på grund av Manasse synd i kraft (2 Kung 24:2-4).

Jojakin 598-597 Regerade bara tre månader, dec 598–mars 597, då han kapitulade för Nebukadnessar. Kungen i Babel plundrade Jerusalem och förde bort Jojakim och folket i fångenskap. Bara de fattigaste i landet lämnades kvar. Nebukadnessar gjorde Jojakins farbror Mattanja till kung i hans ställe och ändrade hans namn till Sidkia.

Sidkia 597-586 Josias yngste son. Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon. Han gjorde uppror mot kungen i Babel. Nebukadnessar kom och belägrade Jerusalem i januari 587. Staden föll i juli 586. Sidkia försökte fly men blev infångad. Nebukadnessar straffade Sidkia genom att avrätta hans barn inför hans ögon. Sedan stack man ut ögonen på honom så att han aldrig skulle glömma den synen. Därefter fördes han i kopparkedjor till Babel. I augusti 586 bröts Jerusalems murar ned och templet, konungshuset och alla husen brändes upp i eld. All koppar från templet och gudstjänstkärnen fördes till Babel. Folket deporterades, bara några av de fattigaste lämnades kvar att sköta vingårdarna och åkrarna. Överstepräster, officerarna och styresmännen avrättades i Ribla i Hamats land.

Kristus vår Kung

av Stefan Sjöqvist ¹

Löftena om kungen

”Då samlades alla de äldste i Israel och kom till Samuel i Rama och sade till honom: ’Du är gammal och dina söner vandrar inte på dina vägar. Sätt nu en kung över oss till att styra över oss, så som alla folk har.’ Det var i Samuels ögon ett dåligt förslag när de sade: ’Ge oss en kung till att styra över oss.’ Och Samuel bad till HERREN. Då sade HERREN till Samuel: ’Lyssna till folket i allt de säger till dig. Ty det är inte dig de har förkastat, utan det är mig de har förkastat, så att jag inte skall vara kung över dem” (1 Sam. 8:4-7).

Under den gammaltestamentliga eran fram till profeten Samuel leddes Guds utvalda folk av Guds egna talesmän, profeterna. Inte förrän under Samuels livstid blev Israel ett kungarike.

Vi möter en Herrens kung och präst i Melkisedeks mystiska karaktär i berättelsen om Abraham (1 Mos 4:18; Hebr 7; 5:6,10; 6:20), men han är inte knuten till ett gudsfolk som dess kung. Hans konungliga härstamning och offerprästämbete ligger fördolt i ett mysterium, och Hebreerbrevet beskriver honom som en skugga och förebild till Kristus.

När Israels folk begär en egen kung av profeten Samuel, så förklarar Gud att detta i själva verket är ett avlägsnande från Herren själv som deras sanne Kung.

”[Ni sade:] en kung måste regera över oss. Och ändå är det HERREN, er Gud, som är er konung ...” (1 Sam 12:12).²

Israel lovsjunger Herren efter uttåget ur Egypten: *”HERREN skall regera alltid och för evigt”* (2 Mos 15:18).³

Trots Herrens bittra ord om insättandet av en jordisk kung över hans

¹ Föredrag av pastor Stefan Sjöqvist hållet vid CELCs fjärde världskonferens i Kungälv den 23-25 april 2002.

² Herren förutsade detta genom profeten Moses redan i 5 Mos 17:14-15.

³ Luthers bibelöversättning (1912): *”Der HERR wird König sein immer und ewig.”*

folk, så välsignar han Israels kungadöme. Ja, Gud själv sätter Israels kung på tronen, men han begränsar kungadömets välsignelse till anammandet av och troheten till hans befallningar.

”Se bara till att ni fruktar HERREN och tjänar honom troget av hela ert hjärta. Ty se, han har gjort stora ting med er. Men om ni gör det som är ont, skall både ni och er kung förgås” (1 Sam 12:24-25).

Gud var av evighet det utvalda folkets kung. Även om Israels jordiske kung har sin upprinnelse i folkets avlägsnande från Herren som dess sanne Kung, så hade Gud en jordisk Kung i sin eviga frälsningsplan, inte bara för förbundsfolket, utan för hela världen. 800 år innan Saul blev krönt till den första kungen i Israel, profeterade patriarken Jakob angående Juda: *”Spiran skall inte vika från Juda, inte härskarstaven från hans fötter, förrän han som den tillhör kommer och folken blir honom lydiga. Han binder sin ungäsa vid vinstocken, sitt åsneförl vid den ädla rankan. Han tvättar sina kläder i vin, sin mantel i druvors blod”* (1 Mos 49:10-11).

Innan någon kung existerade i Israel, när Samuel fortfarande var en liten pojke, så profeterade hans mor Hanna angående Messias: *”HERREN ... ger makt åt sin konung. Han upphöjer sin smordes horn.”* (1 Sam 2:10).⁴

Gud bekräftade att kungen i Israel var hans egen genom smörjelsen (1 Sam 10:1). Herrens Kung, han som utlovades i profetian och som skulle komma med frälsning till Israel och världen skulle komma att kallas ”den smorde”, på hebreiska Messias och på grekiska Kristus.

Gud sade till David: *”När din tid är ute och du vilar hos dina fäder, skall jag efter dig upphöja den avkomling som skall utgå ur ditt liv, och jag skall befästa hans kungadöme. Han skall bygga ett hus åt mitt namn, och jag skall befästa hans kungatron för evigt ...”* (2 Sam 7:12-13).

På samma sätt läser vi i Mika 5:1-3: *”Men du, Betlehem Efrata, som är så liten bland Juda tusenden, från dig skall det åt mig komma en som skall härskas i Israel. Hans ursprung är före tiden, från evighetens dagar. Därför skall han överge dem fram till den tid då hon som skall föda har fött. Då skall resten av hans bröder få vända tillbaka till Israels barn. Han skall*

⁴ Vi vet att delar av Marias lovsång (Luk 1:46-55) återspeglar Hannas lovsång. John Schaller, *Biblical Christology* (Northwestern Publishing House 1981), s 193.

träda fram och vara en herde i HERRENS kraft, i HERRENS, sin Guds, namns höghet. Och de skall ha ro, ty han skall då vara stor intill jordens ändar ...”

Och i Jer 23:5-6: ”Se, dagar skall komma, säger HERREN, då jag skall låta en rättfärdig telning växa upp åt David. Han skall regera som kung och handla med vishet, han skall utöva rätt och rättfärdighet i landet. I hans dagar skall Juda bli frälst och Israel bo i trygghet, och detta är det namn man skall ge honom: HERREN vår rättfärdighet.”

På detta sätt sammanfattar och fullkomnar Gud frälsningshistorien. Den Gud som är Kung av evighet insätts som folkets kung. Detta åstadkoms genom den kung som är deras egen enligt sin mänskliga härstamning, och samtidigt deras sanne gudomlige Kung, Gud och människa i en person, Gud kommen i köttet.

Vi har sett att den treenige Guden i Gamla testamentets teokrati var kung långt innan folket upprättade det yttre kungadömet. Vi har också sett hur Gud Sonen uppfyller löftet om en fullkomlig kung genom sitt människoblivande och sitt frälsningsverk. Innan vi ser på hur Kristi konungadöme ser ut, låt oss först slå fast att det finns en skillnad mellan hans maktövning och hans rike. Schaller konstaterar: ”Man måste konstatera att ordet *basileia* aldrig används som en beteckning för en grupp skapade varelser eller ting påverkade av detta styre.”

Kristi makt är alltså inte identisk eller synonym med utsträckningen av hans rike. Det faktum att Gud Sonen som kung härskar över hela jorden och universum, betyder inte att alla jordens invånare av detta skäl är medborgare eller medlemmar i hans rike. En jordisk kung kan ju utöva makt även utanför landets och folkets gränser. På samma sätt är Gud Sonen universums Kung, men blott de som räknas till Hans hjord är medborgare i Hans rike.

Det är viktigt att göra en åtskillnad mellan Hans maktrike, Hans nåderike och Hans härlighetsrike.⁵ Det är också viktigt att kunna identifiera de områden där man kan se en enhet mellan kungadömena och förbindelsepunkter dem emellan.

Kristi maktrike betecknar läran om Kristus som härskare över himmel

⁵ Men, som Schaller noterar: ”*This metonymical use of the term is . . . strictly ecclesiastical and, though in accord with a very common usage, it must not be read into any Scripture passage as its primary meaning. In all instances basileia theou denotes the governmental activity of God or Christ*” (*ibid.*).

och jord, hans nåderike betecknar hans herradöme över Kyrkan och hans härlighetsrike syftar på hur Han härskar med obeslöjad härlighet och majestät i himlen.

I sitt maktrike regerar Kristus med sin allmakt och i nåderiket regerar han genom evangelium i Ord och sakrament.⁶ Även om det är viktigt att göra en åtskillnad mellan de olika sätt på vilka den gudomlige Kungen härskar, så är det samtidigt viktigt att betona enheten i kungadömet. Pieper skriver: ”*Kristus härskar i nåderiket och härlighetsriket med samma allmakt som han regerar Kyrkan och himlen ...*”⁷

Även om den nåd som förändrar våra hjärtan genom evangelium om Kristus inte är en oemotståndlig nåd⁸, utan en nåd som kan stå emot (Matt 23:37), så är ändå den kallande och utkorande nåden samma allsmåktiga kraft som skapade universum. Detta faktum är en tröst för plågade Guds barn, när de påminns om att samma makt som låter solen gå upp kommer att samla de utvalda till Kristi rike.

”*Gud som sade: ’Ljus skall lysa fram ur mörkret’, han har låtit ljus lysa upp våra hjärtan, för att kunskapen om Guds härlighet, som strålar fram i Kristi ansikte, skall sprida sitt sken*” (2 Kor 4:6).

Kristi maktrike

Guds Son var den allsmåktige Kungen som skapade universum före sitt människoblivande.

”... *i honom skapades allt i himlen och på jorden, det synliga och det osynliga, tronfurstar och herradömen, makter och väldigheter. Allt är skapat genom honom och till honom.*” (Kol 1:16).

”*Sonen utstrålar Guds härlighet och uppenbarar hans väsen och uppehåller allt genom sitt mäktiga ord.*” (Hebr 1:3).

Kristus besitter denna allmakt som den sanne evige Guden och utövar den tillsammans med Fadern och den helige Ande. Hans makt innefattar inte enbart hans egna barn, inte heller innesluter den blott de personliga krafterna i naturen, allt som rör sig på jorden, i luften och

⁶ ”*In the kingdom of power he controls by the mere exercise of his will (or, by law!); in the kingdom of grace the gospel is the medium of control; in the kingdom of glory he rules by direct personal influence,*” (Schaller, s 194).

⁷ *Christian Dogmatics* vol II (Concordia 1951), s 387.

⁸ *Gratia irresistibilis*. Den fjärde punkten i kalvinismens ”Tulip”-lära.

i havet (Ps 8:7-8). Den innefattar också Kyrkans fiender (Ps 110:2), ja, till och med helvetet (Fil 2:10).

När Skriften säger oss att allmakten är given till Kristus, så talar den alltid om Honom efter Hans människoblivande. Kristus är som sann människa allsmäktig på grund av den personliga föreningen mellan hans gudomliga och mänskliga natur. ”*Åt honom gavs makt och ära och rike, och alla folk och stammar och språk måste tjäna honom. Hans välde är ett evigt välde som inte skall ta slut, och hans rike skall inte förstöras*” (Dan 7:14).

Kristus säger: ”*Jag har fått all makt i himlen och på jorden*” (Matt 28:18).

Upphöjandet av mänsklig natur på den gudomliga maktens tron uppfyller Guds löfte till hans folk. Även om Gud hade förmanat Samuel för folkets detronisering av Honom som folkets Kung, så använder Han deras misslyckande för att insätta sin egen evige Son på Davids tron. Guds son kunde bara bestiga tronen legalt genom ett människoblivande i rakt nedstigande led från Judas, Isaïs och Davids släktlinje.

Kristi makt begränsas inte av människoblivandet, inte heller ökas den genom hans förhårligande. Som sann Gud är han alltid den allsmäktige och allestädes närvarande. Alltsedan människoblivandet är han Gudamänniska med allmakt.

”*Ty ett barn blir oss fött, en son blir oss given. På hans axlar vilar herradömet, och hans namn är: Under, Rådgivare, Mäktig Gud, Evig Fader, Fridsfurste. Så skall herradömet bli stort och friden utan slut över Davids tron och hans kungarike ...*” (Jes 9:6-7).

Jesus ”*sade till dem: 'Min Fader verkar ännu i denna stund. Så verkar även jag'*” (Joh 5:17).

Sålunda tömmer hans förnedring genom människoblivandet inte honom på hans allmakt. Förnedringen betyder att han frivilligt avstår från det konstanta bruket av de gudomliga egenskaperna.

”*Fastän han var till i Gudsgestalt, räknade han inte tillvaron som Gud såsom segerbyte utan utgav sig själv genom att anta en tjänares gestalt då han blev människa. Han som till det yttre var som en människa.*” (Fil 2:6-7).

Hans egna fiender kunde inte kröka ett hår på honom utan att han tillät det. Det är den allsmäktige Kungen som själv ger sina egna bödlar kraften att agera. Till Pilatus säger han: ”*Du skulle inte ha någon makt över mig, om du inte hade fått den ovanifrån*” (Joh 19:11).

Den moderna teologin beskriver Gud som en maktlös gud som lämnat världen åt sitt eget öde, medan han medlidsamt åser den på avstånd. Biblisk teologi håller fast vid Skriftens lära att Gud ”*satte honom på sin högsta sida i himlen, över alla furstar och väldigheter, makter och her-radömen, ja, över alla namn som kan nämnas inte bara i denna tidsålder utan också i den kommande. Allt lade han under hans fötter, och honom som är huvud över allting gav han åt församlingen, som är hans kropp, fullheten av honom som uppfyller allt i alla*” (Ef 1:21-23).

”*Du satte honom till herre över dina händers verk, allt har du lagt under hans fötter: får och oxar, liksom vildmarkens djur, himlens fåglar och havets fiskar, allt som rör sig i haven ...*” (Ps 8:7-9, jfr 1 Kor 5:27).

Pieper skriver: ”*Han härskar över allt som rör sig på jorden, i luften, och i havet (Ps 8:7-9). Han härskar över sina fiender (Ps 110:2). Skriften utesluter inget område i universum från Kristi herravälde; officium Christi regium sträcker sig till över alla förhållanden och situationer i universum.*”⁹

Förnuftets och otrons slavar upplever denna lära som en stöttesten och anstöt. De söker med ”teodicéproblemet” som sitt vapen avfärda den kristna synen på Kristus som den allsmäktigt härskande Kungen, *Christus Pantocrator*.

Guds egna barn har, genom evangelium, sett en glimt av Guds kärlek i Kristi ansikte, den uppenbarade Guden.¹⁰ Utan att forska i Guds fördolda rådslut¹¹, finner de stor tröst i vissheten att den Gud som älskar dem också verkar för deras bästa med sin allmakt (Rom 8:28).

Även om Kristus är den fördolda makten bakom den gudomliga för-synen, så bör man understryka att det ändå finns en skillnad mellan hans maktrike i tiden och hans härlighetsrike i evigheten. I sitt maktrike tillåter han det ondas existens, i härlighetsriket har den sista fienden besegrats, och den treenige Gudens närvaro uppfyller hela världen med sin välsignelse och godhet.

Gud har ”*lagt [allt] under hans fötter. När han lade allt under honom, utelämnades inget, allt skulle vara lagt under honom. Ännu ser vi inte allt vara lagt under honom*” (Hebr 2:8).

I himlen brukar Gud inte längre det smärtsamma som medel att

⁹ Pieper, *op. cit.*, s 385.

¹⁰ *Deus Revelatus*.

¹¹ *Deus Absconditus*.

fostra sitt folk. I himlen skall ”ingen förbannelse ... finnas mer. Guds och Lammets tron skall stå i staden, och hans tjänare skall tjäna honom. De skall se hans ansikte, och hans namn skall stå skrivet på deras pannor. Någon natt skall inte finnas mer, och de behöver inte någon lampas sken eller solens ljus. Ty Herren Gud skall lysa över dem, och de skall regera som kungar i evigheternas evigheter.” (Upp 22:3-5).

Kristus använder sig av maktriket för att församla och bevara Kyrkan i den här världen.¹² När Kristus sänder ut sina efterföljare för att göra lärjungar av alla folk så påminner han dem om maktriket: ”Jag har fått all makt i himlen och på jorden. **Gå därför ...**” (Matt 28:18-19).

Kristi allmakt skall åtfölja hans efterföljare när de utför det uppdrag han gett dem.

”Syftet (*finis ultimus*) med Kristi herravälde är Guds ära, så att han kontrollerar alla händelser för att förverkliga Guds yttersta mål.”¹³

Även när det onda anfäktar, skadar och hotar Guds egna barn så ”*sam-verkar allt till det bästa*” (Rom 8:28). Guds mål för sina barn är att de skall växa i helgelse. Det lidande som träffar dem tjänar till deras fostran (Hebr 12:5-14).

Kristi nåderike

När Kristus och hans apostlar förkunnar riket, så talar de inte om hans allsmåttiga härskande över det synliga och osynliga universum.

Pilatus hade den gängse förställningen om ett kungadöme avgränsat med geografiska gränser, yttre makt och militanta tjänare som slåss med timliga vapen.

”Jesus svarade: ’Mitt rike är inte av den här världen. Om mitt rike vore av den här världen, hade mina tjänare kämpat för att jag inte skulle bli överlämnad åt judarna. Men nu är mitt rike inte av den här världen.’ Pilatus sade: ’Du är alltså en konung?’ Jesus svarade: ’Du säger själv att jag är en konung. Ja, för att vittna om sanningen är jag född, och därför har jag kommit till världen. Var och en som är av sanningen lyssnar till min röst.’ ” (Joh 18:36-37).

¹² ”... everything in heaven and earth must serve the one purpose of gathering and preserving the Church. The kingdoms of this world are ‘the scaffolding used in the building of the Church’ ” (Pieper, *op. cit.*, s 387).

¹³ Schaller, *op. cit.*, s 197.

Skriften säger: ”Guds rike består inte i mat och dryck utan i rättfärdighet och frid och glädje i den helige Ande” (Rom 14:17).

Kristi rike är inte bara någonting i framtiden Det är närvarande överallt där tron tar emot Kristi ställföreträdande försoningsverk.

”Han har frälst oss från mörkrets välde och fört oss in i sin älskade Sons rike. I honom är vi friköpta och har fått förlåtelse för våra synder” (Kol 1:13-14).

Kristi rike var närvarande under hans jordiska ämbetsstid överallt där Han själv var kroppsligen närvarande.

Kristus kunde säga till fariséerna: ”Guds rike är mitt ibland er” (Luk 17:21), eftersom han själv var närvarande bland dem, framför deras ögon. När Kristus driver ut onda andar så kunde hans fiender konstatera att riket hade kommit, sannerligen inte i deras egna hjärtan, men väldigt synligt i hans egen person (Matt 12:24-28).

Följaktligen blir det apostoliska budskapet till Israels folk: ”Guds rike är nu här” (Mark 1:15; Luk 10:11). Evangeliet om Jesus Kristus (Apg 5:42; 11:20; Rom 1:4; 15:19; 2 Kor 2:12; 10:14; 1 Tess 3:2; 2 Tess 1:8), om Guds nåd (Apg 20:24), om hans son (Rom 1:3, 9) är därför synonymt med evangeliet om riket, som Kristus själv förkunnade (Matt 4:23; 9:35; 4:43, Luk 8:1) och sände ut sina apostlar att förkunna (Matt 24: 14; Luk 9:2; Apg 8:12; 19:8; 28:31).

Att tro på evangelium om Kristus, att han burit våra synder på korset, att han straffades för dem, att vi är klädda i hans rättfärdighet, betyder att man har kommit in i Kristi rike (Matt 21:31; Mark 10:15; Luk 16:16; Kol 1:23; 1 Tess 2:12).

Om man inte är född på nytt så kan man inte komma in i eller ta emot Guds rike (Joh 3:5; 1 Kor 6:4). De som förenats med Kristus genom Ordet (1 Petr 1:23) och dopet (Joh 3:5) har kommit in i Kristi rike.

Kristi rikets enda vapen, medel eller verktyg är evangelium i Ord och sakrament.¹⁴ ”Den som sår den goda säden är Människosonen. Åkern är världen. Den goda säden är rikets barn” (Matt 13:37-38).

¹⁴ ”Ecclesiastica suum mandatum habet evangelii docendi et administrandi sacramenta. Non irrumpat in alienum officium, non transferat regna mundi, non abroget leges magistratum, non tollat legitimam obedientiam, non impediatur iudicia de ullis civilibus ordinationibus aut contractibus, non praescribat leges magistratibus de forma reipublicae constituenda; sicut dicit Christus Ioh. 18, 36: Regnum meum non est de hoc mundo” (CA XXIII,12-15).

Det är också därför Kristus utlägger sitt rikes väsen för Pilatus: ”*Du säger själv att jag är en konung. Ja, för att vittna om sanningen är jag född, och därför har jag kommit till världen*” (Joh 18:37).

Nåderiket upprättas genom tron på sanningens vittnesbörd. Detta är nådens verk i det troende hjärtat. Eftersom riket kommer genom tron, så är det osynligt till sitt väsen (2 Tim 2:19)¹⁵.

Eftersom nåderiket består i tron på Kristus och uppränds och får sin näring av evangelium i Ord och sakrament (Rom 1:16-17; Ef 2:8-9; Joh 8:31; 15:1-7; Kol 1:21-23), så är det omöjligt att upprätta eller ge näring åt nåderiket genom lagens predikan. Lag och evangelium är varandras motsatser och varhelst lagen tillåts härska i samvetet så går nåderiket under i hjärtat (Rom 3:20; 4:13-16; 10:4; Gal 2:16-21; 3:11-14, 21-25; 5:4; Fil 3:8-9). Även om Kristi rike karakteriseras av ”*rättfärdighet och frid och glädje i den helige Ande*” (Rom 14:17), så härleds dessa Andens frukter (Gal 5:22-25) inte från lagens predikan, som blott orsakar död (2 Kor 3:6). Andens frukter växer ur predikan av evangelium – förkunnelsen av den fria nåden som botten i vår korsfäste Frälsares Kristi ställföreträdande gottgörelse (Joh 15:5; 1 Joh 4:19).

Av det föregående kan vi dra slutsatsen att nåderiket inte upprättas genom tvång, politiska handlingar eller moralism. Nåderikets kung är vår korsfäste och uppståndne Frälsare vars spira är evangelium i Ord och sakrament. Vi kan också dra slutsatsen att eftersom nåderiket är ett nådefullt regerande i de troendes hjärtan är det omöjligt att identifiera det med en särskild kyrkoorganisation eller alla kristna kyrkor sammantagna. Det kan inte heller lokaliseras med hjälp av biskopsämbetet eller traditionen. Kristi rike är verksamt och härskar varhelst Kristus regerar som Kung i de troendes hjärtan, genom tron på evangelium i Ord och sakrament. Nåderiket härskar där ett ångrande hjärta förtröstar på Kristi ställföreträdande försoningsverk.

Luther förklarar den andra bönen i Fader Vår: ”*Guds rike kommer ... när den himmelske Fadern ger oss sin helige Ande, så att vi genom hans nåd tror på hans heliga ord och lever gudfruktigt här i tiden och sedan i evigheten.*”

¹⁵ ”*Semper enim hoc est regnum Christi, quod Spiritu suo vivificat, sive sit revelatum, sive sit tectum cruce*” (Apol. VII, 18).

Medborgarskapet i nåderiket är därför inte synonymt med medlemskap i ett samfund, det vinnas inte heller genom att man lyder lagen eller genom intellektuell förståelse av läran (Mark 10:14-15). Det består i att förtrösta på Kristus som vår korsfäste Frälsare – en tro som sås in i hjärtat genom evangelium i ord och sakrament.

Nåderiket kommer att vara till slutet på den här världen (Matt 28:19-20). Det har löfte med sig om att helvetets portar inte skall bli det övermäktigt (Matt 16:18).

När Kristus återvänder skall nåderiket upphöra. Härlighetsriket består inte i tro, utan seende.

Schaller: ”Nåderiket, med frälsningens möjlighet för människosläktet, kommer att nå sitt slut på den yttersta dagen, då tron vänds till härligt seende”.¹⁶

Kristi härlighetsrike

När vi talar om tre Kristi riken, så är det viktigt att komma ihåg att dessa definitioner skapats för att underlätta för det mänskliga förnuftet att förstå och för att klargöra några viktiga skillnader. I verkligheten finns det bara ett rike och ett kungaämbete som uttrycker sig på olika sätt för människan, nämligen i den timpliga världen, i frälsningens sfär, och i den eviga salighetens tillstånd.

Kristi härlighetsrike är en stor tröst för Guds barn under lidande och förföljelse. Kyrkan har ingen rätt att kräva ett bättre öde än sin Kung.

”Det är nog för lärjungen att det går med honom som med hans lärare, och för tjänaren att det går med honom som med hans herre. Har man kallat husets Herre för Beelsebul, hur mycket mer skall man då inte kalla hans tjänare så” (Matt 10:25).

Men Kyrkan påminns också om att hon precis som sin Kung skall upphöjas och förhärligas. Paulus säger: ”Herren skall också rädda mig från alla onda anslag och frälsa mig till sitt himmelska rike” (1 Tim 4:18).

Nåderiket åtnjuter vi genom tron, som griper om Guds löfte, försäkran om frälsning genom Kristus. Härlighetsriket har kommit när Kristus förvandlar vår tro till seende. Då skall inte längre någon slöja betäcka våra ögon.

¹⁶ Schaller, *op. cit.*, s 206.

”Nu ser vi en gåtfull spegelbild, men då skall vi se ansikte mot ansikte”
(1 Kor 13:12).

”Vi är nu Guds barn, och vad vi skall bli är ännu inte uppenbarat. Men vi vet att när han uppenbaras, kommer vi att bli lika honom, ty då får vi se honom sådan han är ...” (1 Joh 3:2).

Låt oss påminna varandra om att när Kristus kommer tillbaka så kommer den stridande Kyrkan förvandlas till den segrande Kyrkan, nåderiket skall bli ett härlighetsrike.

När föddes Jesus?

av Egil Edvardsen

”Och det hände vid den tiden att från kejsar Augustus utgick ett påbud att hela världen skulle skattskrivas. Detta var den första skattskrivningen, och den hölls när Kvirinius var landshövding över Syrien” (Luk 2:1-2).
”När Jesus var född i Betlehem i Judeen på kung Herodes tid ...” (Matt 2:1).

Vi tror att Jesus Kristus är en historisk person som levde i Palestina. Vi tror att allt det Bibeln säger om honom är sant. För den som tror på Guds ords ofelbarhet, är inte frågan om ”den historiske Jesus” ett problem. Vi läser helt enkelt allt det som står skrivet i evangelierna om honom, om hela hans liv, hans födelse, död, uppståndelse och himmelsfärd, och vi tror det vi läser.

Till och med Jesu motståndare vittnar om att han har levt. Tidiga judiska dokument såsom *Mishna*¹ och historieskrivaren Josefus², och icke-judiska historiker från det första århundradet e Kr såsom Tallus, Serapion och Tacitus vittnar om att en som kallades Kristus levde i Palestina och dog under Pontius Pilatus. Med andra ord är Kristi historicitet minst lika säker som andra historiska och skriftligt omtalade personer från forntiden.

När föddes då vår Frälsare Jesus Kristus? I år är det år 2002 ”efter Kristus”. Men föddes då Jesus den 25 december för 2002 år sedan? Låt oss se om den Heliga skrift och andra historiska källor kan hjälpa oss att närmare datera Jesu födelse.

¹ *Mishna* är den del av *Talmud* som innehåller den muntliga lagen som var i bruk bland judarna omkring andra halvan av det 2:a århundradet e Kr.

² Den judiske historieskrivaren Flavius Josefus levde från 37/38 e Kr till början av det 2:a århundradet. Hans historiska verk innehåller ett rikt materiel om det judiska folkets historia mellan testamentena och från det 1:a århundradet e Kr. Flera personer som omnämns i NT, omtalas av Josefus i hans stora verk *Antiquitates Judaicae*. Det gäller bl a Judas från Galileen (Apg 5:37) och ”egyptiern” (Apg 21:38). Men inte minst nämner han Kristus i *Ant.*, XVIII,3,3, Johannes Döparen i *Ant.*, XVIII,5,2 och Jakob, Herrens bror, i *Ant.*, XX,9,1.

Vår tideräkning

Det var den romerske munken Dionysius Exiguus som år 525 e Kr utvecklade den kalender vi använder idag. Han fick i uppdrag av påven Johannes I att utarbeta ett system som tog sin utgångspunkt i Kristi födelse. Vår tideräkning kallas därför ”den dionysiska kalendern”. Tidigare hade man räknat tiden efter den romerska kejsares regeringstid eller från staden Roms grundläggning. Dessvärre misstog sig Dionysius några år på Kristi födelse. Dionysius satte år 1 till 754 efter grundläggningen av Rom. Jesus skulle då ha fötts i december just före år 1³. Men som vi ska se är det högst tveksamt om Jesus verkligen föddes det året.

Kung Herodes död

Evangelierna berättar för oss att Jesus föddes medan kung Herodes den store ännu levde. Enligt Matteusevangeliets andra kapitel föddes Jesus kort före Herodes död. Herodes dog i det 37:e året efter att han hade blivit krönt till kung och 34 år efter stormningen av Jerusalem (38 f Kr) som markerar själva inledningen till hans regering i Judeen. Året för Herodes död är därför år 4 f Kr.

Josefus omtalar en månförmörkelse som inträffade strax före Herodes död⁴. Denna förmörkelse inträffade den 12 eller 13 mars år 4 f Kr. Josefus säger också att Herodes dog strax före påsken. Påsken inföll den 11 april detta år. Från andra detaljer, som Josefus nämner, är det möjligt att fastställa Herodes död till mellan den 29 mars och den 4 april år 4 f Kr.

Om vi endast går efter tidpunkten för Herodes död, måste Jesus ha fötts i början av eller före år 4 f Kr. Eftersom Matt 2 inte anger hur lång tid det gick från Jesu födelse till Herodes död, kan vi inte säkert utifrån bibeltexten fastställa detta. Men eftersom Herodes, efter det att han hade blivit lurad av de vise männen, gav order om att dräpa alla pojkar i Betlehem som var två år och yngre (Matt 2:16), kan Jesus i alla fall inte ha fötts före år 6 f Kr.

Kejsar Augustus skattskrivning

Lukas berättar att Jesus föddes i Betlehem fastän hans föräldrar Maria

³ Det finns inte något år 0 mellan ”före Kristi födelse” och ”efter Kristi födelse”.

⁴ *Ant.*, XVII,6,4.

och Josef bodde i Nasaret. Orsaken var den skattskrivning som den romerske kejsaren Augustus hade förordnat. Folkbokföringen verkställdes naturligtvis för att de romerska härskarna ville veta vem de kunde kräva skatt av. Kravet var att man skulle resa ”var och en till sin stad” för att inskriva sig, och eftersom Josef härstammade från Betlehem, måste han ta med sig sin gravida hustru dit.

Cesar Augustus Octavius regerade från år 27 f Kr till år 14 e Kr. Den första säkert daterade universella folkbokföringen har vi först från år 20 e Kr, d v s efter Augustus död och därefter gjordes en sådan folkräkning vart fjortonde år. Likväl är det mycket som tyder på att det hölls en sådan räkning också före år 20. I Apg 5:37 nämns en folkräkning i samband med ”Judas från Galileen” som fick folket med sig i ett uppror mot romarna. Denna händelse beskrivs av Josefus⁵ och skedde år 6 e Kr. Om vi då räknar tillbaka 14 år, kommer vi till år 8 f Kr, som ett möjligt år för en universell folkräkning. Det var ett stort företag att verkställa en sådan räkning, och det är inte orimligt att tänka sig att det gick flera år innan alla människor i det väldiga romerska imperiet var inskrivna. År 6-4 f Kr är därför ingen osannolik datering för den skattskrivning som Lukas omtalar i 2:1.

Kvirinius landshövding över Syrien

Luk 2:2 talar om för oss att Jesus föddes medan Kvirinius var landshövding över Syrien. Men här stöter vi på ett problem. Det finns varken hos Josefus eller romerska historieskrivare uppgifter som tyder på att Publius Sulpicius Kvirinius var landshövding i Syrien omkring 4 f Kr. Däremot var han syrisk landshövding år 6/7 *efter* Kr och företog den folkräkning i Judeen som nämns i Apg 5:37. Man har hävdad att Lukas tar fel när han nämner en folkräkning under Kvirinius i samband med Jesu födelse. Till exempel gör Edvin Larsson ett nummer av detta i *En bok om Nya Testamentet*. Han skriver bl a:

Den lukanska utsagan (2:1f.) om att Jesus föddes i samband med en skattskrivning under Kvirinius' tid måste då bero på en förväxling. Möjligen kan denna sammanblandning förklaras så, att någon för oss okänd skattskrivning ägt rum på Herodes' område vid tiden för Jesu födelse och att den senare i den kristna

⁵ *Ant.*, XVIII,1,1.

traditionen sammansmälts med skattskrivningen under Kvirinius. Här rör vi oss dock helt på hypotesernas mark. En annan möjlighet är, att Kvirinius redan före den av oss kända ämbetsperioden innehaft någon form av befattning i Syrien och att han därvid genomfört en första skattskrivning. Vissa fragmentariska texter kan nämligen tolkas i den riktningen. En sådan tolkning är dock även den förenad med avsevärda svårigheter.⁶

Enligt kyrkofadern Tertullianus (160-220 e Kr) föddes Jesus när Sentius Saturninus var landshövding (9-6 f Kr).⁷ Hur ska vi då förstå Luk 2:2 som hävdar att Kvirinius var landshövding då Jesus föddes? Det finns flera möjligheter.

För det första är det möjligt att Kvirinius verkligen var landshövding i Syrien vid en tidigare tidpunkt. Det finns en inskrift⁸ som berättar om en framstående romersk officers karriär. Dessvärre är originalet skadat så att officerens namn saknas. Men utifrån det man kan tyda, kan det inte vara någon annan än Kvirinius som omtalas. Inskriften säger att då han blev landshövding i Syrien, blev han det ”för andra gången” (lat *iterum*). Frågan är om han blev landshövding i Syrien för andra gången, eller om han helt enkelt mottog ett landshövdingämbete en andra gång, d.v.s. hade varit landshövding i en annan provins tidigare. Formuleringen är tvetydig, men flera forskare menar att kejsar Augustus hade utnämnt honom till ”extra” landshövding i Syrien mellan år 10-7 f Kr för att särskilt ta sig an de romerska militärernas intresse, däribland också översynen av skattskrivningen. Enligt kyrkofadern Justinus Martyren⁹ var inte Kvirinius landshövding utan prokurator, d v s assistent till Saturninus, medan den sistnämnde var landshövding.

En annan möjlighet är rätt och slätt att Luk 2:2 ska översättas lite annorlunda: ”Detta var den första inskrivningen som hölls under Kvirinius, landshövdingen i Syrien.” Skattskrivningen i Luk 2:2 var den första skattskrivningen under Kvirinius, den andra nämner Lukas i Apg 5:37. Lukas talar om Kvirinius som landshövding i Syrien, inte nödvändigtvis för att han hade detta ämbete då den första skattskrivningen ägde

⁶ Birger Gerhardsson (red). *En bok om Nya Testamentet*, Lund 1971, s 261.

⁷ Tertullianus, *Adversus Marcion*, IV,19.

⁸ *Lapis Tiburtinus*, *Corpus Inscriptionum Latinarum*, XIV:3613. Se *The New Bible Dictionary*, Leicester 1962, s 1069.

⁹ *Apologia*, 1,34.

rum, utan därför att han på tiden då Lukasevangeliet skrevs (ca 65 e Kr), först och främst var känd som landshövding i Syrien från hans sista period där (6-9 e Kr). (En parallell: Den nuvarande amerikanske presidenten George W. Bush har också varit guvernör i Texas. Men det är osannolikt att han i framtiden kommer att omnämnas som Texasguvernör istället för som USA:s president.)

Slutsatsen måste därför vara att det finns inte några goda grunder att förkasta evangelisten Lukas ord om denna skattskrivning som hölls då Jesus Kristus föddes. Att det finns sparsamt av ickebibliska källor som stöder de historiska hänvisningarna i bibeltexten, betyder inte att dessa hänvisningar är felaktiga. Ingen ärlig forskare kan påstå att våra tillgängliga ickebibliska källor är kompletta. Det finns säkert mycket som gått förlorat av det historiska materialet under de 2000 år som gått sedan Kristus föddes.

Herodes tempel

I Joh 2:19-20 omnämns en annan händelse som pekar mot att Jesus föddes år 5 eller 4 f Kr Jesus befinner sig i Jerusalem under påskhögtiden för första gången efter sitt dop. Under en diskussion med judarna säger han: ”Bryt ner detta tempel, så skall jag resa upp det på tre dagar.” Då svarar judarna: ”I fyrtiosex år har man byggt på detta tempel, och du ska resa upp det på tre dagar?”

Byggandet av templet startade under det artonde året av Herodes regering, d v s år 19 f Kr¹⁰. Detta samtal med judarna måste ha hänt under påsken år 27 e Kr. Lukas berättar för oss i 3:23 att Jesus var ”omkring trettio år när han började sin gärning”. Vi vet inte exakt när Jesu dop ägde rum, men det finns goda skäl att anta att det skedde hösten år 26 e Kr. Om vi då räknar ”omkring trettio år” tillbaka från år 26 e kr, kommer vi till ca 4 f Kr som Jesu födelseår.

Är det viktigt att vi vet precis när Jesus föddes?

Det är inte viktigt att veta precis när Jesus föddes för vår tros skull. Vår tro är inte beroende av om Jesus föddes år 5 eller 4, eller kanske år 1 f Kr. Vår tro grundar sig på Guds ord som säger att han föddes i den lilla

¹⁰ Josefus, *Ant.*, XV,11,1.

landsortsstaden Betlehem söder om Jerusalem. Föräldrarna befann sig där eftersom de hade måst lämna hemmet i Nasaret i Galileen för att resa till Betlehem och bli inskrivna i skattlängden. Då det inte fanns rum för dem på annat ställe, födde modern Maria det lilla Jesusbarnet i ett stall.

Några herdar som vaktade sina får på marken utanför Betlehem, fick besök av en ängel och en himmelsk härskara som sjöng och lovade Gud för att ”idag har en Frälsare blivit född åt er i Davids stad, och han är Messias, Herren” (Luk 2:11). Herdarna trodde det de hört och skyndade till Betlehem. De fann barnet och allt var ”alldeles som det hade blivit sagt till dem” (Luk 2:20).

Den som tror vad Guds ord säger ska också få se att allt är just så som det har blivit sagt oss. Jesus Kristus föddes i Betlehem. Huruvida det skedde år 5 eller 4 f Kr, betyder inte så mycket. Huvudsaken är att han kom för att frälsa oss från våra synder och ge oss evigt liv hos Gud. Han är Guds egen Son som har kommit till världen för att frälsa det som var förtappat.

Hjälp oss att sprida tidskriften Biblicum!

Välkommen att beställa gratis provexemplar till vänner och bekanta!

Litteratur

LUTHERS LILLA KATEKES – med en förklaring för barn och vuxna

David P. Kuske,
Biblicums förlag, 384 sidor.

Denna katekes följer det traditionella mönstret i Lilla katekesen med frågor och svar. När frågan är ställd, besvaras den utifrån Bibeln med utskrivna bibelcitater (SFB:s översättning) och först därefter sammanfattas svaret. Det ger en viktig undervisning i Bibeln och det visar också att Katekesen inte är en bok oberoende av Bibeln, utan helt och hållet avhängig av den Heliga Skrift. Det ska betonas att Katekesen inte har någon lära som inte finns i Bibeln, utan vill göra läsaren välbekant med den heliga Skrift.

Kuske inleder med vad vi normalt kallar Luthers Lilla Katekes, de tio buden, Apostoliska trosbekännelsen, Herrens bön, dopet, bikten, nattvarden, Nicenska trosbekännelsen och Hustavlan. I denna katekes följer sedan en kort historik över Luthers levnad, en genomgång av vad Bibeln är och vad som menas med Guds Ord och verbalinspirationen. De fem huvudstyckena går grundligt igenom med uttömmande svar på frågorna. Av våra lutherska fäder har vi lärt oss hur viktigt det är, för undvikande av förvetna frågor, att också frågorna formuleras utifrån Bibeln. Kuske har vinnlagt sig om denna egenskap.

För snart tvåhundra år sedan förde de bekännelsetrogna lutheranerna i vårt land en strid om rätten att få behålla den gamla katekesen i skolorna och i konfirmandundervisningen. Anledningen var att den s k Lindblomska katekesen innehöll en, som de ansåg, uppluckrad lära. De gamla lutheranerna var mycket noga med åtskillnaden mellan lag och evangelium. Kuskes katekes gör denna åtskillnad på ett utomordentligt sätt och för därmed den lutherska traditionen vidare på ett friskt och lättillgängligt språk.

Ett exempel ska nämnas: under rubriken Bibelns två viktigaste läror ställs frågan: ”Vilka är Bibelns två viktigaste läror?” Två citat visar på

detta, nämligen Joh 1:17: ”Ty *lagen* gavs genom Mose, nåden och sanningen kom genom Jesus Kristus”, och Rom 1:16: ”Jag skäms inte för *evangelium*. Det är en Guds kraft som frälser var och en som tror.” Bibelställena sammanfattas sedan med orden ”Bibelns två viktigaste läror är *lagen* och *evangeliet*.” Genom att kursivera orden *lagen* och *evangelium* visar författaren att Bibeln innehåller både lag och evangelium. Exempelen kunde mångfaldigas men vi stannar här och gläder oss över att det nu finns en katekes som med sina frågor och svar visar till Skriften. Det är just vad som behövs i en tid av stor okunnighet om vad kristen tro är. Denna katekes måste fylla ett stort och uppdämt behov av handböcker för det enskilda studiet, men inte minst i bibelstudiegrupper och konfirmandundervisning. Här har alla, både enskilda och församlingar, som verkligen vill lära ut vad Bibeln lär, en stor hjälp och en outtömlig källa att ösa ur.

Säkert finns det saker som kunde tas upp också i denna katekes för klarhetens skull och saker som kunde ha utlämnats för utrymmets skull, men det är sådant som tillhör avvägningarna. Några små korrekturfel kunde också ha besparats läsarna, men det uppvägs av det alltigenom så gedigna och hälsosamma innehållet.

AS

TVÅ GRUNDLÄGGANDE SKRIFTER OM BIBELN!

- ***Bibeln – dess ursprung och syfte***

(Seth Erlandsson) – kr 35:-

- ***Bibeln i Luthers teologi***

(Siegbert W. Becker) – kr 35:-

Beställas från Tidskriften *Biblicum*,

N Stationsg 29, S-287 72 Traryd. Tel 0433/62580.

E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Utblick över samtiden

Jämlika och olika

I *Nya Vaktaren* 7-8/2002 recenserar redaktören och kyrkoherden Jan-Åke Karlsson i Virestad boken *Jämlika och olika* författad av prästen Michael Harper. I sin artikel skriver Karlsson om Bibelns undervisning om de olika uppgifterna för man och kvinna i familj och kyrka. I enlighet med NT:s lära säger han att det till sist är fråga om ett underordnande av Jesus Kristus själv.

Alla är underordnade Herren Jesus. Hustrun uppmanas att underordna sig mannen. Detta blir inget problem, eftersom mannen samtidigt uppmanas att visa självupppoffrande kärlek. Aposteln Paulus jämför detta förhållande med den troendes förhållande till Kristus. I vårt samhälle i stort vill man inte veta av underordning. Alla vill vara lika. Alla vill bestämma. Det blir upproriskhet istället för underordning. I Den Heliga Skrift finns ”*både* jämlikhet mellan könen och ledarskap och underordning i förhållandet dem emellan”.

Samtidsanalysen får nog anses vara riktig. Problemet uppstår när den NT:liga undervisningen ska tillämpas på folkkyrkoförsamlingen som i generationer lärt sig att Paulus endast var barn av sin tid och att Bibeln är full av felaktigheter och patriarkalism. I sådana sammanhang blir det genast svårt för människor att överhuvudtaget tänka sig en underordning. Jämlikhetens princip måste gälla och den står över alla förordningar. När pastor Karlsson i sin artikel i *Nya Vaktaren* ställde sig bakom Harpers syn på NT:s lära orsakade det därför stor irritation hos de politiskt engagerade i hans församling. Partiprogrammen, grundade på humanetiska principer, måste ju gälla i alla sammanhang, också de kyrkliga.

NT:s lära om man och kvinna kommer alltid att attackeras av människor som inte kan acceptera Guds Ord som auktoritet över tro och liv. Präster som vill hålla fast vid den bibliska läran kommer alltid att bli angripna av denna världens barn. Denna strid visar tydligt på vilken omöjlig situation den präst som vill hävda bibliska principer inom folkkyrkan är i. Problemet förvärras av att folkkyrkoprästerna samtidigt ska

vara själasörjare för de fientligt inställda. För den präst som vill hävda en andeinspirerad, ofelbar Bibel kan ju inte göra avkall på NT:s lära. Vore det endast fråga om tradition, om än flertusenårig, om än upprätthållen av alla kyrkosamfund i världen, eller privata uppfattningar mer eller mindre påverkade av samtiden eller historien, då vore det absolut inte värt striden.

Kyrkan – ett trons folk

Med anledning av en artikel, sammanställd av arbetsgemenskapen Kyrklig Förnyelse (aKF) i *Svensk Pastortidskrift*, skriver Fredrik Sidenvall i *Kyrka och Folk* 41/2002 under ovanstående rubrik. Det är med bekymmer Sidenvall läst aKF:s artikel och konstaterat att man likställer den yttre institutionen med den andliga verkligheten. Förnyelsegruppen säger: ”Alltså måste en sann förnyelserörelse i Svenska kyrkan älska Kristus och hans kropp, inte överge den eller bryta med den, utan genom egen bot och bättring bidra till att kroppen inte ytterligare försvagas. Av detta följer att aKF inte är en gemenskap av potentiellt kyrkobilddande karaktär.” Sidenvall kommenterar:

Det är också olyckligt när man mitt i det avfall och den grova villolära som offentligt sprids i vår kyrka inte uppmanar till kamp mot lögnen och avståndstagande från den falska läran utan bara till uthållighet och att inte bryta den yttre enheten med det i vår kyrka som är bristfullt och försvagat. Yttre enhet måste väl innefatta att man fullt ut firar gudstjänst med varandra och tar emot nattvarden från varandra? ... Där dörrarna är stängda. Där lokala kyrkopolitiker och avfallna biskopar gör detta omöjligt, (att utöva en biblisk gudstjänstgemenskap) är enheten med Kristus och hans helige Ande och deras sändning av Kyrkan till människornas frälsning, så bjudande att den måste väga tyngre än all kyrkoromantik.

Ja, den falska läran har ju sin surdegsbetonade kraft. Den falska läran om kyrkan har satt sina spår i bl a aKF, som är en högkyrklig grupp med så stark tro på den yttre organisationen att den är beredd att sätta likhetstecken mellan den och Kristi kyrka. Kan man inte skilja den yttre organisationen från Kristi kyrka, den heliga allmänliga kyrkan, då får man onekligen stora problem. Kristi kyrka hämtar sin ”förnyelse” i gemenskapen med den Helige Ande och inte hos någon aktionsgrupp. Det är den Helige Ande som har uppgiften att ”kyrkligt förnya”, utan

hjälp av aktionsgrupper. Det sker genom en daglig bättring och upprättelse vid Nådens medel som är Guds Ord och de heliga sakramenten.

Bibeln – ett problem?

Daniel Johansson, medarbetare i *Kyrka och Folk*, har varit på ett seminarium om bibelsyn och bibelbruk. Han skriver därom i ledartikeln ”Bibeln – ett problem?” i 43/2002 av tidskriften. För seminariet hade man engagerat en av huvudöversättarna av Bibel 2000. Artikelförfattaren konstaterar helt enkelt att översättningsobjektet varit oroande och störande för dem som ansvarade för översättningen av Bibel 2000. Då man läser artikeln slås man av en sak som sällan kommer fram i debatten, nämligen själva orsaken till problemet. Med ett exempel vill Johansson visa hur översättarna har resonerat. Det gäller Jesu himmelfärd. Själva texten är ju egentligen inte svåröversatt, det är enkel berättande text om denna märkliga händelse. Den är inte det egentliga problemet.

För bibelkommissionen är emellertid Bibelns världsbild ett problem. Nu finns det inte längre någon som tror på en platt jord, med en uppspänd himmel över den. I berättelsen om himmelfärden lyfter Jesus helt enkelt genom detta tak, enligt bibelkommissionen. Berättelsen om himmelfärden skulle då vara historien om hur Jesus försvann upp genom taket i forntidens världsbild. Nu vet bibelkommissionen att det inte finns något tak över den platta jorden och den vet att det inte heller finns någon platt jord. Men det visste ju inte de stackars människorna på Bibelns tid och de kunde därför läsa texten utan problem. Nu är allt så annorlunda!

Varför blir det så här? Jo, svaret är helt enkelt att detta är den så kallade ”förutsättningslösa” bibelforskningens problem. Man resonerar ungefär så här: ”På Bibelns tid trodde man att jorden var platt och himlen ett tak över den. När Jesus nu gör sin himmelfärd måste han rimligtvis passera detta tak för att nå himlen.” Detta blir ett stort problem. För vem? För den som inte tror eller läser texten som den står. Enligt texten lyftes Jesus upp inför deras ögon och försvann i ett moln. Inte ett ord om den platta jorden eller det uppspända taket. Men när sinnet är så uppfyllt av ”förutsättningslöshet” som deras som är satta att översätta texten, förvandlas hela uppdraget till ett enormt problem. Men det verkliga problemet är otron och inte Bibelns världsbild.

Vid himmelfärden beskrivs händelsen utifrån vad lärjungarna såg. De såg sin Mästare tas ifrån dem genom denna himmelfärd och det var ett under. Detta har en stor innebörd för den kristna tron, detta har den kristna kyrkan bekänt genom årtusenden och detta firas genom en särskild helgdag på vissa platser runt jorden. Men enligt det rationalistiska tänkesättet kan inte under ske och naturligtvis ingen himmelfärd; förresten vet vi ju inte ens om det finns någon himmel?!

Bibeln förblir ett problem: den fastställer sanningar och gör anspråk på att de är gudomliga och eviga. När Bibeln någon gång talar om en uppspänd himmel, eller hur Skaparen hänger upp allt på intet, eller att han lägger jordens grund, utgör det inget problem för den vanlige bibelläsaren. Trons barn läser sådana ord med största vördnad för en ofattbar och underbar Gud, en Gud som förblir ouppnåelig för den lilla varelse som *fått sitt liv* av den Evige, Honom som har liv i sig själv. Problemen får den som "vet" hur allt har gått till, särskilt den som älskar att kalla sig förutsättningslös. Bibeln kommer alltid att oro och störa med sitt radikala budskap om den fallna människans problem. Johansson slutar sin artikel med att tala om att bibelöversättaren inte svarade på frågan vad han skulle säga till den som låg inför döden kämpande med sin tro. Det är bra! Det är långt bättre att tala än att torgföra lögnen.

AS

Att tro på Gud

En ny undersökning som offentliggjorts i den danska tidningen *Kristeligt Dagblad* visar att endast 53% av danskarna tror på Gud. I Norge tror 43% på Gud, medan svenskarna ligger på 25:e och sista plats i undersökningen med 32%. Detta kan jämföras med att 92% av portugiserna säger sig tro på Gud.

Statistik kan användas till att bevisa nästan vad man vill och i denna undersökning sägs ingenting om vad man menar med Gud. Det sägs t ex ingenting om huruvida det är den treenige guden som uppenbarar sig i Bibeln som man har i tankarna. Martin Luther ställer följande fråga i Stora Katekesen: "Vad vill det säga att ha en Gud och vad är Gud?" Och han svarar: "En Gud är den som man väntar sig allt gott av och som man tar sin tillflykt till i all slags nöd. Att ha en Gud är inte något annat än att lita på honom av hjärtat och tro på honom. Som jag så ofta

har sagt: Det är bara hjärtats tillit och tro som gör både Gud och avgud. ... Det som du då fäster ditt hjärta vid och som du litar på, det, säger jag, är egentligen din Gud.”

Vad är det vi skandinaver fäster vårt hjärta vid? Den som fäster sitt hjärta till sina pengar och allt sitt jordiska gods, har därmed sitt materiella välstånd till sin gud. Eftersom de skandinaviska länderna ligger på topp när det gäller materiellt välstånd i världen, går vi knappast för långt när vi hävdar att Mammon är skandinavernas gud nummer ett.

Världens lägsta besöksfrekvens

Samma undersökning visar att det s k kristna Norden har världens lägsta frekvens av kyrkobesök. Bara 11% av danskarna, 10% av norrmännen och 8% av svenskarna går till kyrkan en gång i månaden. I USA går nästan halva befolkningen regelbundet till kyrkan.

För oss är det inte så underligt att inte fler människor regelbundet går till kyrkan i våra länder. Det finns ju egentligen ingen anledning att gå till gudstjänsten när det som förkunnas oftast är människotankar inpackade i vackra formuleringar. Djupa tankar och god stämning behöver man inte uppsöka en kyrka för att få. Det finns tillräckligt med kulturinstitutioner som kan ge människor fina upplevelser. Kyrkan ska ju inte vara en plats där människor ska få fina, religiösa upplevelser. Den ska framför allt vara en plats där människor får höra Guds ord i lag och evangelium till tukt och tröst. Om inte kyrkan förkunnar Guds ord, vem ska då göra det? Hur ofta hörs det från alla de tusentals talarstolar runt om i Skandinavien: ”Land, land, land, *hör Herrens ord!*” (Jer 22:29)?

Ny norsk kvinnlig biskop

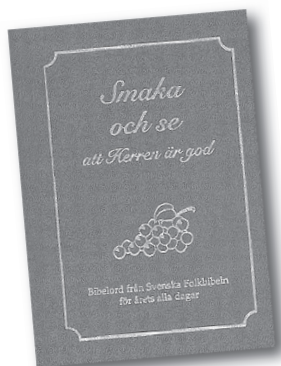
Den norska regeringen har utnämnt en ny kvinnlig biskop till Tunsbergs stift. Hon heter Laila Riksaasen Dahl och är den andra kvinnliga biskopen i Norge. Enligt media ska tydligen den nya biskopen vara mycket mer teologiskt konservativ än många av de andra biskoparna. Efter det att hon utnämnts sa hon bl a följande: ”Jag önskar hjälpa människor så att de får en himmel över sitt liv genom att kyrkan pekar på att vi är i ett större sammanhang än den korta tiden vi är här nere, och det har vi eftersom Jesus är en levande frälsare.” Tidigare har hon uttalat sig negativt om de homosexuellas krav om att få tillgång till kyrkliga

tjänster. Speciellt sistnämnda uttalande har liberala kommentatorer tagit hårt. Den kristna tidningen *Dagen* kommenterar på ledarplats att utnämningen innebär ”ett stort och tankeväckande nederlag för de homoliberala krafterna i Den norska kyrkan. För dessa krafter är nu till och med kvinnoprästreformen detroniserad till en fråga av underordnad betydelse, jämfört med den högprioriterade homoliberala hjärteangelägenheten.”

Det är självklart positivt att den nya biskopen är emot att homofiler ska få tillgång till kyrkans tjänster. Men det är ett allvarligt misstag att tro att hon med detta kommer att främja troheten mot Guds ord. Hon har redan satt sig upp emot Guds ords auktoritet genom att låta insätta sig som präst. Såsom biskop får hon en än mer överordnad position över män, en position som Skriften klart och tydligt förbjuder henne att ha (jfr 1 Tim 2:11-13; 1 Kor 14:33-34). Det är svårt att se hur hon med Bibeln i hand ska kunna kämpa mot de starka liberalteologiska strömningarna i kyrkan, när hon inte själv rättar sig efter Guds ord. En halvhjärtad bibeltrohet tjänar inte bibeltroheten.

EE

EN JULGÅVA SOM ÄR NYTTIG HELA ÅRET!

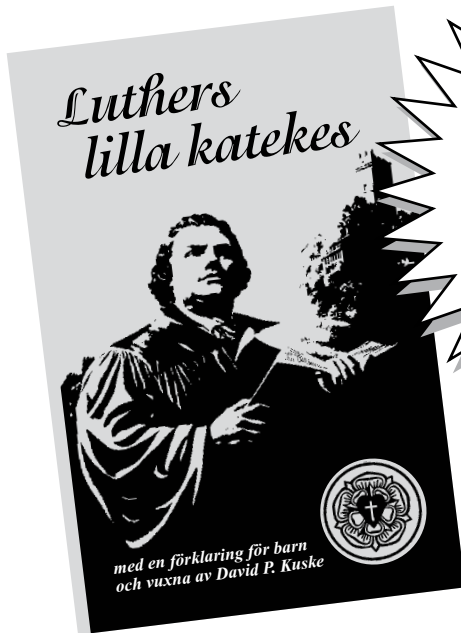

Smaka och se att Herren är god

Bibelord från Svenska Folkbibeln för årets alla dagar. Bra som presentbok. Tåligt omslag. Perfekt att ha med sig i handväska eller innerficka. Ej årsbunden. Kan användas från år till år.

Pris 89:–

Beställs från
BIBLICUMS FÖRLAG, N Stationsg 29, 287 72 Traryd
E-mail: carl-peterson@rixtele.com

**NY BOK
FRÅN
BIBLICUMS
FÖRLAG!**

**384 sidor.
Hård pärm.
Pris: 150 kr**

Luthers lilla katekes är en juvel bland kristen litteratur.

I korta satser ger den barn och vuxna en enkel sammanfattning av Bibelns budskap

- om förlåtelse och frälsning endast genom Guds nåd
- om den kristna trons innehåll
- om att leva som kristen

Denna utgåva innehåller Lilla katekesen på modern svenska och en omfattande förklaring utarbetad av professor David P. Kuske, lärare vid Wisconsin Lutheran Seminary, ett lutherskt prästseminarium, och med kristen undervisning och pedagogik som specialområde.

Med hjälp av frågor, bibelbevis och svar, samt många förklarande diagram leder han läsaren till en djupare förståelse av vår dyrbara kristna tro och hur fast grundad den är i Bibeln.

**Beställs från Biblicum, N Stationsg 29, S 287 72 Traryd.
Tel 0433-62580. E-mail: carl.peterson@rixtele.com**

**Biblicums förlag, i samarbete med
Lutherska Bekännelsekyrkans litteraturkommitté**

Vädjan om hjälp

■ Vi väddar till alle som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701
Postgiro Sverige 15 23 35-6
Bankgiro Norge 7877.08.15400
Sampa Bank Finland 800017-70843747

■ Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlegade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro* och *historiska fakta om Bibeln*.

■ Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Tidskriftens expedition:

Carl Peterson, N. Stationsg. 29, 287 72 Traryd
Tel 0433/62580. E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård
Tel 51617540. E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no